

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Studijní opora k předmětu

DOBROVOLNICTVÍ

Mgr. Bohdana Břízová

Název předmětu: Dobrovolnictví

Typ předmětu: volitelný

Forma výuky: seminář

Způsob zakončení: zápočet

Anotace:

Předmět se věnuje novému oboru - managementu dobrovolnictví. Cílem seminářů je představit studentům problematiku dobrovolnické činnosti. Studenti se seznámí s její historií a vývojem ve světě i u nás. Důraz je kladen také na legislativní podporu této oblasti. Součástí semináře je praktický nácvik získávání dobrovolníků, práce s nimi (výběr, motivace, supervize), koordinace dobrovolnických programů.

Témata:

1. Základní terminologie dobrovolnictví, definice dobrovolnictví.
2. Typy a charakteristiky dobrovolnictví.
3. Historie a současný stav dobrovolnictví ve světě, Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, Mezinárodní rok dobrovolníků.
4. Historie a současný stav dobrovolnictví v ČR, Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR.
5. Zákon o dobrovolnické službě a jeho aplikace.
6. Zákon o sociálních službách a dobrovolnictví.
7. Dokumentace dobrovolnických programů.
8. Dobrovolnické programy – význam, cíle, náplň - ukázka modelů.
9. Koordinace dobrovolnických programů a projektů.
10. Strategie práce s dobrovolníky – získávání a výběr dobrovolníků, motivace.
11. Strategie práce s dobrovolníky – výcvik, supervize.
12. Evaluace dobrovolnické činnosti, dobrovolnického programu.

1. Základní terminologie dobrovolnictví, definice dobrovolnictví

Cíl:

- vysvětlit základní pojmy z oblasti dobrovolnictví
- představit základní mýty a příležitosti dobrovolnictví
- nastínit bariéry dobrovolnictví

Klíčová slova:

- dobrovolnictví
 - dobrovolnická činnost
 - dobrovolnická služba
-

1.1. Terminologie

Dobročinnost provází člověka od nepaměti. Je považována za jednu z důležitých občanských ctností, které v našem „západním“ světě mají (bez ohledu na to zda jsme věřící či ne) kořeny v křesťanské morálce. Dobročinnost jako projev občanských ctností dělíme na dvě formy, a to dárcovství a dobrovolnictví. **Dárcovství** je poměrně jasný pojem a týká se peněžitých či nepeněžitých darů určených na veřejně prospěšné účely.

Dobrovolnictví je již složitější. Každý z nás je v životě někdy dobrovolníkem. Těžko se hledá hranice mezi pomocí příbuzným či sousedům nebo cizím kolemjdoucím, kterým nabídneme pomoc a dobrovolnou práci pro školu či sportovní klub. Pro dobrovolnou činnost zaměřenou převážně na rodinu, příbuzenstvo a sousedy můžeme použít termín **občanská výpomoc**.

Uveďte konkrétní příklad, kdy jste vy sami byli „dobrovolníkem“ v rámci občanské výpomoci. Najdete ve svém okolí další příklad?

Pro dobrovolnou činnost realizovanou obvykle v rámci komunity vytvořené v obci, okolo fary, sportovního klubu apod. používáme termín **dobrovolnictví vzájemně prospěšné**.

Obě uvedené formy dobrovolné pomoci se vyznačují znaky jako je spontánnost a nečekání odměny. Motivací bývá předpoklad: „Dnes já tobě, zítra ty mně“. Řada lidí se v situaci občanské výpomoci i vzájemně prospěšného dobrovolnictví ani necítí být dobrovolníkem, ani by nechtěla být tímto slovem označována.

Dobrovolnictví, kterým se zabýváme v dobrovolnickém centru, označujeme jako **veřejně prospěšné dobrovolnictví**. Má řadu podobných znaků jako občanská výpomoc, ale zároveň se vyznačuje dalšími znaky. Role dobrovolníka je vymezena tak, aby příjemce dobrovolné pomoci se na ní mohl v dohodnutém rámci spolehnout. Proto partnerem dobrovolníka je obvykle organizace, která mu nabídne příležitosti k dobrovolné činnosti. Hranice mezi vzájemným a veřejným dobrovolnictvím jsou často neostré.

Na konkrétním příkladě vysvětlíte rozdíl mezi vzájemně a veřejně prospěšným dobrovolnictvím.

DOBROVOLNICTVÍ v tomto smyslu je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Dobrovolník dává část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena. Dobrovolnictví je profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svoji spontaneitu. Je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která s dobrovolníky spolupracuje a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitostí pro osobní růst dobrovolníků.

Dále rozlišujeme dobrovolnou službu a dobrovolnou činnost. Představitelem **dobrovolné služby** je v současné době se rozvíjející Evropská dobrovolná služba. Jejími znaky jsou, že jde obvykle o „full time job“, dobrovolník má obvykle uhrazeny náklady své činnosti, včetně pojištění, často se jedná o dobrovolnou službu v zahraničí – u mladých lidí jde o moderní obdobu chození „na vandr“ či „na zkušenou“. Dobrovolnou službou můžeme také nazývat humanitární a charitativní mise organizací jako je nadace Člověk v tísni, či Lékaři bez hranic a další.

Dobrovolná činnost se označuje jako „part time job“, kterou dobrovolníci vykonávají buď několikrát do roka při nárazových akcích, festivalech, jarních úklidech a podobných příležitostech, nebo se jí věnují pravidelně po celý rok, na příklad několik hodin jedenkrát týdně.

Dobrovolnická organizace se zabývá organizací dobrovolné činnosti. Jsou to na příklad dobrovolnická centra v Praze, Brně, Plzni, Kroměříži, Českých Budějovicích a Ústí nad Labem a další organizace, které organizují dobrovolnou službu, jako například Česká národní agentura Mládež, INEX, Volonté a další.

Dobrovolná organizace je například hnutí DUHA či YMCA, jejichž činnost je postavena převážně na dobrovolnicích. Obě vymezení ale také nejsou vždy striktní, protože jak YMCA se při přípravě řady akcí chová jako agentura organizující činnost dobrovolníků, tak dobrovolnická centra využívají dobrovolníků „pro sebe“, jako jiné dobrovolné organizace.

*Znáte v okolí vašeho bydliště nějakou dobrovolnou nebo dobrovolnickou organizaci?
Co o ní víte?*

Dobrovolnický sektor je označení pro soubor organizací a hnutí, pro které jsou dobrovolníci důležitým zdrojem, kdežto dobrovolný sektor je potom souhrn dobrovolníků či souhrn výsledků jejich činnosti.

Ještě bych se přimlouvala za vyhýbání se spojení dobrovolná práce. Termín práce má úzkou vazbu na činnost vedoucí k výdělku podle pracovně právní legislativu a s ní související daňové a pojistné aspekty. Proto také při uzavírání kontraktů či dohod s dobrovolníky používáme příkazní, nebo nepojmenované smlouvy podle občanského zákoníku a držíme se termínů dobrovolná služba a činnost.

Definice dobrovolnictví v České republice je stejně problematická jako v ostatních postkomunistických zemích, ve kterých bylo dobrovolnictví v posledních čtyřiceti letech devalvováno politikou totalitního režimu, který řadu společenských činností postavil na principu dobrovolného (ale při tom povinného) socialistického kolektivismu. Současná společnost, postižená kapitalistickým šustěním bankovek, zase veřejnost učí, že je nerozumné vykonávat jakoukoliv činnost bez nároku na finanční odměnu.

1.2. Mýty a příležitosti dobrovolnictví

Mýty o dobrovolnictví

- ✓ **Dobrovolnictví není obět'**
Dobrovolníci nejsou lidé s nenaplněným volným časem nebo chybějícími rodinnými vazbami, ale naopak jsou to často humanisticky orientovaní jedinci, sociálně integrovaní a aktivní v mnoha dalších činnostech.
- ✓ **Dobrovolnictví není zcela zadarmo**
Mzda koordinátora dobrovolníků je dobře vynaložena a bohatě vyvážena činností dobrovolníků z hlediska odpracovaných hodin i z hlediska kvality služeb organizace.
- ✓ **Dobrovolnictví není amatérismus**
Aby byla dobrovolná pomoc účinná, je třeba jí efektivně organizovat. Dobrovolnický program může zvýšit nejen výkonnost, ale i profesionalitu neziskové organizace a při tom nic neubírá z tvořivosti a spontaneity dobrovolníků.
- ✓ **Dobrovolníci nejsou levná pracovní síla**
Dobrovolník by neměl nahrazovat práci profesionálů a neměl by dělat činnosti, do kterých se nikomu nechce. Objednat si dobrovolníky jako předem připravený a hotový nástroj – o tom dobrovolnictví není.

O čem je dobrovolnictví ?

- ✓ **O profesionálním řízení**
Vstup dobrovolníka do organizace představuje systémovou změnu v činnosti a otevření se okolnímu světu. Obavy zaměstnanců z nového a cizího prvku – dobrovolníka, který mezi ně vstupuje, mohou být bariérou dobrovolnictví.
- ✓ **O komunikaci**
Dobrovolná pomoc nemůže být vnucena, vychází z potřeb a motivace dobrovolníka, při respektování potřeb klientů či služeb. Nabídka činností pro dobrovolníky je trvalý a otevřený proces - postupně se rozšiřuje, jak si pracovníci troufnou dobrovolníky zapojit.
- ✓ **O vytváření hodnot**
Dobrovolník jako zástupce komunity je testem funkčnosti a smysluplnosti organizace. Do funkční organizace přinášejí dobrovolníci uvolnění, dobrou náladu a nové nápady. Dobrovolníci netvoří peníze, ale zvyšují hodnotu organizace.
- ✓ **O spontaneitě a tvořivosti**
„Svobodně a dobrovolně zvolená aktivita jsou tím, co činí z dobrovolníka nositele procesu změn ve společnosti. Jeho tvořivá energie je silou, která pomáhá hledat a otvírat zdroje a nové možnosti. Tím se stává mostem mezi státem, komerčním sektorem a sektorem neziskových organizací.“
(poselství světové konference o dobrovolnictví, Amsterdam, 2001)

Dobrovolnictví není obět', ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň přináší dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacem v mezilidských vztazích.

„Těm, kteří se dali získat dobrovolně, můžeme důvěřovat, ale nikdy těm, která byli mocí donuceni nebo lstí získáni.“ (J. A. Komenský)

1.3. Bariéry dobrovolnictví

Dobrovolnictví je naší veřejností chápáno dosud jako něco výjimečného. Se zdrženlivými až negativními postoji k organizovanému dobrovolnictví se setkáváme i v některých neziskových organizacích vzniklých po roce 1989. Jsou to nejčastěji ty, které vznikly z potřeby několika zapálených jedinců např. zlepšit životní prostředí, ulehčit život postiženým lidem či obnovit činnost dětské zájmové organizace. Je zde stále cítit hrdost na vlastní svobodné a nikým nenařízené rozhodnutí, ale zároveň také obava ze struktury a profesionalizace organizace, protože zakladatelé takové „neziskovou“ obvykle z pevně strukturované a konzervativní organizace po roce 1989 znechuceni odešli. Postupně však přibývá neziskových organizací, které jsou otevřené, tvořivé a vstřícné ke svými klientům a zároveň profesionálně řízené.

Bariéry dobrovolnictví nezmizí sami o sobě, dědictví minulosti, zpřetrhané vazby mezi lidmi se neobnoví ze dne na den. Dobrovolnictví však přispívá k rehabilitaci občanských ctností, mezi kterými ochota pomáhat hraje nemalou roli.

Bariéry dobrovolnictví

Jako dobrovolník dochází jednou týdně do domova důchodců 67letý vdovec. Přednáší na různá témata o historii a památkách Prahy.

V domově byla ze začátku spolupráce dobrá, ale nyní se v zařízení necítí dobře. Důvodem je, že má pocit „poloilegální činnosti“. Uvítal by, aby s ním byla sepsána smlouva o dobrovolné spolupráci, kde by byly vymezeny určité podmínky, které on ke své činnosti potřebuje, jeho povinnosti a povinnosti domova vzhledem k němu. Má obavy z úrazu. Hlavní problém vidí v nezájmu ze strany sociálního oddělení, nikdo se neptá, zda nemá nějaké potíže, jeho činnost není hodnocena, chybí zpětná vazba. Nejvíce mu vadí, že si personál neváží jeho času a zájmu klientů. Na začátku nebyl nikomu z personálu představen. Ke své činnosti potřebuje, aby byla akce včas předem oznámena a sestry dopravily zájemce do klubovny. Opakovaně se tak neděje, musí hledat kompetentní lidi, aby mu akci pomohli zajistit.

Postupně začal navštěvovat i jednotlivé klienty, pomáhá jim psát dopisy apod. Ze začátku byla v místnosti, kde se akce konala, ošetřovatelka, ale pak začal být s klienty sám, aniž by to s ním někdo konzultoval. Nedávno omdlela jedna paní a pro něj jako staršího člověka bylo velmi stresující, že nestačil dostatečně rychle doběhnout pro pomoc.

Ze svého zaměstnání byl zvyklý, že se jednou za čas dělalo hodnocení a podle toho se činnost upravila. Má pocit morálního závazku, protože vedoucí domova slíbil, že bude určitě rok docházet, proto zatím ukončit spolupráci nechce. Lidé mu dávají najevo, že jsou rádi, když za nimi chodí. Jsou velmi zvědaví a dávají mu nejrůznější otázky nebo i úkoly, na které se musí stejně jako na přednášky pilně připravit. Domovu pomáhá již půl roku.

Zamyslete se a sepište alespoň 10 konkrétních příkladů bariér dobrovolnictví (např. obavy ze zneužití klienta, nedostatek informací o dobrovolnictví).

2. Typy a charakteristiky dobrovolnictví

Cíl:

- vymezit jednotlivé typy dobrovolnictví z několika hledisek
- specifikovat charakteristické oblasti dobrovolnictví

Klíčová slova:

- komunitní model dobrovolnictví
 - manažerský model dobrovolnictví
 - nestátní neziskové organizace
-

2.1. Typy dobrovolné činnosti z hlediska historického vývoje

Historicky můžeme vidět **americký model dobrovolnictví** – spíše **manažersky** organizovaný, kdy s dobrovolníky pracují profesionálně vedená dobrovolnická centra, která vyhledávají altruisticky zaměřené občany a nabízejí jim dobrovolnictví a **evropský model dobrovolnictví (komunitní model)**, kdy se dobrovolníci spontánně setkávají okolo přirozené komunity, jakou je církev, sportovní či mládežnická organizace, z některých se postupně stávají také dobrovolnická centra, ale obvykle specializovaná na věkovou skupinu či určitý druh dobrovolné činnosti.

Přemýšlejte o tom, který model se objevuje v našich podmínkách (v ČR), a proč. Zamyslete se, kde (u jakých organizací) převládá spíše komunitní model.

2.2. Dobrovolnictví z hlediska cesty, kterou se ubírá

Dobrovolnictví vzniklé zezdola nahoru – založené na neformální skupině přátel, která se pustila do společné činnosti a postupně zraje k neformální strukturované skupině a dále až k registrované neziskové organizaci. Zde působí jako pozitivní prvek neformální a spontánní nadšení všech zúčastněných, které pomáhá překonávat počáteční obtíže. Problémy mohou nastat, když organizace dosáhne určité úrovně, která již vyžaduje profesionální řízení, ať dobrovolníků či profesionálů. O potřebě řízení profesionální organizace není pochyb, ale řízení potřebují i dobrovolníci (aby jejich činnost mohla být dlouhodobě úspěšná).

Dobrovolnictví působící zvenčí dovnitř - v tomto případě jde o již strukturovanou organizaci, ve které pracují profesionálové a která se rozhoduje začít s dobrovolníky spolupracovat či stávající spolupráci s dobrovolníky dosud náhodnou začít strukturovat a profesionalizovat. Zde je pozitivním prvkem profesionální řídicí zázemí organizace, problémem se může stát nově vytvářeným vztah mezi „domácími“ profesionály a přicházejícími dobrovolníky kteří mohou být vnímáni jako cizorodý prvek. Profesionálové mohou mít obavy, že jim dobrovolníci „berou práci“, nebo naopak přinesou nové starosti, že budou nespolehliví, že jim budou vidět „pod pokličku“ jejich práce.

2.3. Dobrovolnictví podle role, kterou hraje v organizaci

Na dobrovolnících je přímo závislý chod organizace. Vedle malé skupiny profesionálů se dobrovolníci podílejí na naplňování hlavních cílů organizace. Tento typ je charakteristický např. pro zajišťování humanitárních akcí, pro ekologické iniciativy a kampaně. Dobrovolníci jsou v tomto případě rozhodující silou organizace.

Dobrovolníci vykonávají činnosti spolu s profesionálními zaměstnanci. Dobrovolná činnost není základem provozu organizace. Tento typ se nejčastěji objevuje u zařízení sociálních a zdravotních. Dobrovolníci pomáhají se žehlením či účetnictvím, obstarávají recepci, zajišťují chod dobročinného obchodu. Znamená to, že kdyby tuto činnost nevykonávali dobrovolníci, musela by být zajištěna profesionálně.

Činnost dobrovolníků není pro vlastní chod organizace nepostradatelná, ale pomáhá zkvalitňovat poskytované služby či usnadňovat provoz. Jedná se o aktivity, jako jsou vycházky s klienty, výtvarné či jazykové kroužky a další volnočasové aktivity.

Navštivte nějakou organizaci ve vašem okolí, kde jsou zapojeni dobrovolníci, a zkuste určit, o jaký typ (z hlediska role dobrovolnictví v ní) jde. Popište výhody a nevýhody.

2.4. Dobrovolnictví z hlediska časového vymezení

Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích (kampaních, sbírkách, benefičních koncertech apod.), které se pořádají jednou či několikrát ročně. V tomto případě nemusí být činnost dobrovolníka příliš formalizována, dohoda o jeho pomoci bývá jen ústní.

Dlouhodobá dobrovolná pomoc, která bývá poskytována opakovaně a pravidelně, na příklad tři hodiny jedenkrát týdně po dobu celého roku. Jedná se o častou formu dobrovolného závazku, který je splnitelný pro dobrovolníka a užitečný svojí pravidelností pro organizaci. Vyplatí se mít sepsanou dohodu o spolupráci mezi dobrovolníkem a organizací.

Dobrovolná služba, kterou chápeme jako dobrovolný závazek se dlouhodobě, na dobu několika měsíců i let věnovat dobrovolné práci obvykle mimo svoji zemi. Dobrovolná služba je profesionálně organizována a náklady na její realizaci mohou být dost vysoké.

*Máte vy sami nějakou zkušenost s těmito typy dobrovolnictví?
Co bylo typické pro vaši činnost?*

2.5. Charakteristické oblasti dobrovolnictví

Dobrovolníkem může být každý, při rozmanité práci se uplatní lidé všech profesí.

Ekologové patří k jedněm z nejlépe organizovaných organizací s celostátní působností a propojením na mezinárodní sítě, kteří se zapojují do řešení celospolečenských problémů jako politický subjekt, na příklad v problematice jaderných elektráren, vedení dálnic krajinou či

řešení čistoty měst. Spolupracují s nimi dobrovolně i významní odborníci a problémy, které řeší, přesahují rámec ČR a mají také výraznou publicitu v masmédiích, dovedou na sebe i na vybrané problémy výrazně upozornit – jsou to například Hnutí DUHA, Děti země, Tereza, Green Peace, Pražské a Jihočeské matky, Český svaz ochránců přírody, Ekocentra, STUŽ - Společnost pro trvale udržitelný život.

Humanitární organizace a organizace na ochranu lidských práv vznikly převážně po roce 1989 a v posledních deseti letech se významně zviditelnily především v souvislosti s tragickými událostmi na Balkáně, v Čechách a v dalších konfliktních oblastech světa. Organizace jako například ADRA či Člověk v tísni – Společnost při České televizi mají vysokou mezinárodní prestiž.

Smysl dobrovolnictví

Jmenuji se Aleš Bárta a se svou kolegyní jsem měsíc pracoval v Keni jako dobrovolník pro humanitární organizaci ADRA ČR. S touto organizací jsem spolupracoval také při ničivém zemětřesení a následné tsunami na Srí Lance, kde jsme měsíc ošetřovali zraněné. Z mého pohledu má dobrovolnická činnost mnoho výhod, oproti kmenovým pracovníkům. Nespornou výhodou je možnost okamžité reakce na vzniklé situace (katastrofy apod.), časová nevázanost a snad i větší zodpovědnost úspěchu cesty, na kterou byl člověk nějakou organizací vyslán. O svém úmyslu dobrovolnictví pro humanitární organizace jsem informoval téměř všechny, které jsou v ČR zaregistrované, ale pouze několik z nich se zpětně ozvalo a nakonec skvělá spolupráce vznikla pouze s humanitární organizací ADRA ČR. Pracuje tam skvělý tým lidí, kteří se snaží pomáhat v různých částech světa. Jsem opravdu rád, že můžu být této pomoci přítomen a alespoň trochu se také podílet. Pocit, který máte, když nějakým způsobem pomůžete tomu nejubožejšímu člověku někde v africké buši, nebo těžce zraněnému při zemětřesení je nepopsatelný a přál bych ho každému. Pak teprve slovo dobrovolnictví má opravdový význam. Stejně pocity jistě zažívají všichni, kdo pomáhají i tělesně postiženým, přestárlým nebo handicapovaným občanům. Tyto pocity se opravdu nedají žádnými penězi zaplatit.

Kromě angažmá ve válečných oblastech se dobrovolníci z humanitárních organizací podílejí i na národních akcích, jako byly například záplavy na Moravě v roce 1997. Při záplavách se pak konkrétně ukázalo, jak nestačí pouhé nadšení a dobrá vůle, ale také profesionalita řízení záchranných akcí tak, aby byly dobrovolníci co možná nejefektivněji využiti. Z řady humanitárních organizací, jejichž činnost je založena na práci dobrovolníků jmenujeme například Českou katolickou charitu, Český červený kříž, Diakonie, OPU - Organizaci pro pomoc uprchlíkům, ale i Sbor dobrovolných hasičů.

Vzhledem k dědictví minulého režimu existuje v ČR stále velmi nízké právní a občanské povědomí, kdy občané nemají přehled o svých povinnostech, ale ani o svých právech. Po vzoru mezinárodně působících organizací působí v ČR nestátní neziskové organizace, které pomáhají individuálně, ale i celým znevýhodněným skupinám občanů při obraně jejich práv. Jsou to například Český helsinský výbor, HOS - Hnutí za občanskou svobodu, vznikající síť občanských poraden, Amnesty International, Bílý kruh bezpečí. V těchto organizacích opět působí stovky dobrovolníků, z nichž řada jsou odborníci s vysokým profesionálním kreditem a specializací.

Sociální a zdravotní oblast je jednou z nejpočetněji zastoupených a to nejen z hlediska využití dobrovolnické práce, ale i z hlediska přebírání řady služeb, které v minulých desetiletích byly často velmi nedostatečně zajišťovány pouze státem. Zároveň je to oblast, kde využití dobrovolníků vyžaduje již profesionální management, protože dobrovolníci zde

vstupují do sociálních a zdravotních institucí, které stále ještě fungují jako uzavřené systémy často s militantními prvky. V těchto zařízeních je třeba nejen připravit dobrovolníky na jejich činnost, ale především je třeba připravit organizaci na přijetí dobrovolníků, včetně vyškolení vlastních koordinátorů dobrovolníků v organizaci. Zejména v této souvislosti je nezastupitelná funkce nově vznikajících dobrovolnických center jako zdroje metodické pomoci, výcvikových a supervizních programů a propagace dobrovolnictví ve společnosti v nejširším slova smyslu. Z nejznámějších sociálních a zdravotních organizací uvádíme: Česká katolická charita a její síť služeb, zařízení Diakonie, FOKUS, POV - Pražská organizace vozíčkářů, řada zařízení pro seniory jako na příklad Sue Ryder Foundation, dále Naděje, Sdružení zdravotně postižených, Společnost DUHA, Život 90, Svaz důchodců, Výbor dobré vůle - Nadace Olgy Havlové a řada dalších.

Kulturní oblast zahrnuje celou škálu organizací, ve kterých se angažují tisíce dobrovolníků. Z celospolečenského hlediska jsou nejvýznamnější ty, které se zaměřují na ochranu a revitalizaci kulturních památek, z nichž řada silně utrpěla nezájmem státu za minulého totalitního režimu. Jejich působnost je obvykle regionální, daná místními podmínkami a potřebami a jsou často spojeny s konkrétní kulturní památkou - hradem, zámek, divadlem, galerií či muzeem.

Sportovní a vzdělávací činnost – na rozdíl od zemí EU a USA, kde se dobrovolníci výrazně podílejí na vzdělávacím procesu, především u dětí základních škol a dětí se vzdělávacími a výchovnými problémy, se v ČR dobrovolnictví v těchto oblastech omezuje převážně na mimoškolní volnočasové aktivity. Zejména jde o tradici mimoškolních zájmových kroužků, tělovýchovných a turistických oddílů, které po změně režimu v roce 1989 si jen svobodně vydechli a nadále vyvíjejí a rozšiřují svoji činnost. Na činnosti v těchto oblastech se podílejí významnou měrou i výše zmíněné dětské a mládežnické organizace.

dobrovolník se svým klientem

3. Historie a současný stav dobrovolnictví ve světě, Mezinárodní rok dobrovolnictví, Všeobecná deklarace o dobrovolnictví

Cíle:

- představit dobrovolnictví v USA a v Evropě
- vysvětlit význam Mezinárodního roku dobrovolníků
- seznámit se Všeobecnou deklarací o dobrovolnictví

Klíčová slova:

- Mezinárodní rok dobrovolníků
 - Všeobecná deklarace o dobrovolnictví
-

3.1. Spojené státy americké

Klasická definice dobrovolnictví ve Spojených státech má podle tyto 4 elementy: **svobodná volba aktivity, která je zaměřená na druhé a je neplacená, dále je jejím prvkem tvořivost.**

Organizované dobrovolnictví v USA zaznamenalo největší rozmach v posledních 30 letech. Zejména ve Spojených státech se dobrovolníci angažovali nejen v církevních či jiných spolcích, jak tomu bylo od středověku v Evropě, ale dobrovolnictví se zde rozšířilo natolik, že velká část obyvatel Spojených států a Kanady cítí potřebu dělat něco pro druhé, i když nejsou napojeni na nějakou konkrétní organizaci. Průzkumy ukazují, že v USA se dnes na dobrovolné činnosti podílí 20 procent populace. V Kanadě je to procento ještě vyšší – až 25 procent obyvatelstva. V dobrovolnictví zde můžeme vidět příklad amerického principu a odpovědného občanského přístupu k vlastní komunitě.

Souvislost je také v tom, že v Severní Americe existovala na rozdíl od Evropy komunita vzájemně se podporujících občanů ještě předtím, než vznikla ústřední vláda. Život v nové zemi nebyl určován rozhodnutími vlády, ale spíše schopností lidí vzájemně si pomáhat. I v dalších stoletích se občanské iniciativy v Americe účastnily na utváření veřejného a politického života. Dobrovolnictví zde tvoří přirozenou součást života, a to nejen v organizacích sdružených okolo určitého typu činnosti- skautingu, charity, nebo sportovních klubů, ale také ve formě pomoci uvnitř komunity. Tyto aktivity organizují mimo jiné i nově zakládaná dobrovolnická centra (dále jen DC), kterých od roku 1970 vzniklo v USA více jak 500. Základním posláním dobrovolnických center je propagace a podpora dobrovolnictví, realizace vlastních dobrovolnických programů, organizování seminářů a workshopů a dalších typů vzdělávání pro neziskové organizace, ale i pro komerční firmy a vládní či regionální instituce. Centra se věnují též otázkám dobrovolnického managementu, který obsahuje především metody vyhledávání, výběru, výcviku, supervize a hodnocení dobrovolníků. Dobrovolnická centra také spolupracují na státní i federální úrovni. Jak je v Americe zvykem, každá dobročinná iniciativa je podporována významnými osobnostmi politického, obchodního a církevního života.

V souvislosti s organizováním dobrovolnictví ve Spojených státech je nutné zmínit i nadaci Points of Light Foundation, vedoucí národní organizaci pro šíření dobrovolnictví, která vznikla v roce 1990. Mezi filantropické organizace patří také United Way, jakási pospolitost občanů, kteří cítí zodpovědnost za svou komunitu, i za sebe navzájem. Dnes funguje jako síť lokálních center, na která jsou úzce napojena dobrovolnická centra i řada dalších organizací, pracujících s dobrovolníky. V roce 1998 jich bylo téměř 1 400.

3.2. Evropa

Na území Evropské unie existuje jakási shoda o definici dobrovolnictví především na těchto třech úrovních:

1. individuální úroveň, která dobrovolnictví chápe jako způsob zlepšení kvality života a profesních možností jednotlivých dobrovolníků,
2. organizační úroveň, kde dobrovolníci napomáhají k přijatelnému poskytování služeb nebo ke zlepšení jejich kvality,
3. na úrovni celospolečenské pak dobrovolníci napomáhají rozvoji sociálního kapitálu.

Kvůli jednotlivým jazykovým odlišnostem neexistuje shodná definice dobrovolnictví. Ty země, ve kterých existuje formální definice dobrovolnictví, se pak shodují na tom, že dobrovolnická činnost je **nepovinná, neplacená aktivita a je vykonávaná pro blaho druhých**. Některé země pak přidávají další charakteristiky dobrovolnictví a kladou důraz na různé prvky. Např. Itálie klade důraz na prvek spontaneity; Anglie, Irsko nebo Rakousko pak dodávají, že dobrovolnictví nesmí být prováděno bezprostředně pro rodinu.

Belgie

Dobrovolnickým aktivitám se v Belgii věnuje zhruba 1/5 obyvatel, což je asi 1,5 milionu občanů. Belgičtí dobrovolníci se zapojují do různých aktivit v oblasti ekonomie, volného času, kultury, životního prostředí atd. Největší zájem dobrovolníků je ale o sociální sektor, především o pomoc lidem v obtížných životních situacích, dále pak o aktivity z oblasti sportu. Nejčastějším zdrojem získávání dobrovolníků je síť osobních vztahů (rodina a přátelé), kontakty v zaměstnání, společenské a náboženské spolky. Nejnovějším trendem je v poslední době zájem dobrovolníků ve věku 15-30 let o krátkodobé projekty.

Dánsko

Od roku 1990 vzrostl počet dobrovolníků z 26 procent na 38 procent v roce 1999, jedná se tedy o více jak třetinu obyvatel Dánska, kteří se dnes zabývají dobrovolnictvím. Nejčastěji vyhledávanými aktivitami jsou sportovní, umělecké a kulturní akce, na druhém místě jsou ve středu zájmu dobrovolníků zdravotnické a sociální organizace. I v Dánsku se dobrovolníci rekrutují především z řad přátel a rodiny, z oblasti pracovních vztahů a na třetím místě se jedná o vliv médií, která podporují dobrovolnictví.

Francie

Odhaduje se, že ve Francii se dobrovolnickým aktivitám věnuje 12 milionů lidí. Na rozdíl od jiných států EU se nejčastěji dobrovolníci věnují sportu, volnočasovým aktivitám a kultuře. Sociální aktivity jsou na čtvrté pozici a zdravotnické na 8 pozici v žebříčku nejčastěji prováděných dobrovolnických činností. Dobrovolníky získávají organizace z řad přátel a rodinných příslušníků, kontaktů v zaměstnání a náboženských seskupení.

Irsko

V Irsku se dobrovolnictví věnuje každý třetí občan (33,3 procent) a jedná se spíše o sestupnou tendenci. V roce 1992 se dobrovolnictví věnovalo 38,9 procent populace. Také v Irsku se lidé k dobrovolnictví dostávají především skrze své rodinné příslušníky a přátele, na druhém místě je však na rozdíl od zmiňovaných států EU prezentační materiál organizace a na třetím místě jsou náboženské spolky.

Lucembursko

Dobrovolnictví se věnuje přibližně každý třetí občan státu. Nejvyhledávanějšími dobrovolnickými aktivitami jsou sport, umění a kultura a na třetím místě zdravotní a sociální oblast. Jedním z nejdůležitějších zdrojů získávání dobrovolníků je jako ve většině zemí rodina a přátelé, následuje však tisk a společenské události. Stejně jako v jiných zemích EU i v Lucembursku je zřejmý růst poptávky dobrovolníků po krátkodobých a flexibilních projektech.

Maďarsko

V Maďarsku se dlouhodobému nebo pravidelnému dobrovolnictví věnuje 5% populace a předpokládá se, že až třetina maďarské populace se věnuje příležitostnému dobrovolnictví. Zřejmý rozdíl oproti dobrovolníkům v západních zemích EU je také v aktivitách, kterým věnují svůj čas. Nejčastěji jsou dobrovolníci zainteresováni v náboženských aktivitách, následovaných zdravotní a sociální péčí, dále pak sportovními událostmi.

Holandsko

V Holandsku se věnuje nějaké formě dobrovolnictví 4,5 milionů lidí, což znamená každý čtvrtý občan. Na základě údajů Národního dobrovolnického centra jsou nejvyhledávanějšími dobrovolnickými aktivitami sportovní akce, následují náboženské aktivity a zdravotní a sociální sféra.

Rakousko

Rakouské záznamy, týkající se dobrovolnictví, uvádějí, že 51 procent populace (starší 15 let) vykonává nějakou dobrovolnickou činnost. Z hlediska aktivit, které dobrovolníci vykonávají, je nejčastěji zájem o pomoc na území komunity, sousedství. Nejméně dobrovolníků pak vykonává svou činnost v oblasti podpory životního prostředí nebo péči a o zvířata. Velice zajímavá jsou také zjištění o zdroji možných dobrovolníků. Podle rakouské Rady pro dobrovolnickou práci se nejvíce dobrovolníků rekrutuje z řad členů rodiny, přátel, dále spolupracovníků nebo při společenských příležitostech.

Spojené Království

Anglie – Národní výzkum dobrovolnictví z roku 1997 ukazuje, že 48 procent populace starší 18 let jsou aktivními dobrovolníky, toto číslo je přibližně 22 milionů. Nejčastěji se dobrovolníci věnují sportovním aktivitám, dále pak komunitním aktivitám a jako třetí nejčastěji zmiňovaná dobrovolnická činnost je vzdělávání dětí. Zdroje dobrovolníků jsou podobné jako v předešlých státech EU, především z řad přátel a rodiny, kontaktů v zaměstnání, různých náboženských spolků.

Severní Irsko – Podle výzkumné zprávy (Dobrovolnictví v severním Irsku) z roku 2001 se dobrovolnictví věnuje 448 000 irských občanů starších 18-ti let. Více než 61 procent všech dobrovolníků se dobrovolnictví věnuje alespoň jednou v měsíci. Dobrovolníci v Severním Irsku se nejčastěji uplatňují v zdravotní a sociální péči, sportovních a náboženských aktivitách. Stejně jako v předešlých státech se dobrovolníci nejčastěji rekrutují z řady přátel a rodiny, druhým nejčastějším zdrojem jsou pak církve.

Skotsko – Ve Skotsku se dobrovolnictví věnuje 38 procent dospělých, což je 1,5 milionu obyvatel starších 16 let.

3.3. Mezinárodní dobrovolnické organizace

Mezi mezinárodní dobrovolnické organizace patří takové, které se věnují problematice dobrovolnictví v celosvětovém měřítku, vytvářejí metodiky práce s dobrovolníky a profesionalizují tuto činnost.

International Association for Volunteer Effort – IAVE

Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí byla založena v roce 1970 na podporu a propagaci celosvětového dobrovolnictví. Posláním organizace je vytváření a činnost národních a lokálních dobrovolnických center, napomáhání komunikaci mezi nimi. IAVE má statut konzultanta při OSN a může se tak podílet na přípravě deklarací, které OSN k problematice dobrovolnictví vydává. Dále IAVE připravuje výcvikové, vzdělávací programy pro dobrovolníky a management a pořádá celosvětové konference.

European Volunteer Center (CEV)

Tato asociace má své členy ve více než 30 zemích Evropy. Jejím hlavním posláním je především propagace dobrovolnictví v zemích Evropy, a to nejenom na poli široké veřejnosti, ale také mezi evropskými politiky a v orgánech EU. K naplňování tohoto poslání napomáhá především dlouholetá komunikace s Evropským Parlamentem, pořádání diskusí a společenských akcí, na kterých se setkávají politici, dobrovolníci a organizace.

VOLONTEUROPE

Sdružuje profesionály a dobrovolníky z 25 zemí Evropy a Severní Ameriky. Hlavní prostor pro sdílení svých zkušeností však dostávají členové především během každoročních konferencí, kterých se od roku 1998 účastní také Hestia – Národní dobrovolnické centrum v ČR. Jedna z těchto mezinárodních konferencí byla uspořádána také v roce 2000 v Praze a nesla název Představte si...dobrovolnictví v 21. století (Imagine... Volunteering in the 21st century).

VOLUNTEERNET

Tato organizace je sítí dobrovolnických center ze zemí bývalého socialistického bloku. Dobrovolnická centra včetně Hestia – Národní dobrovolnické centrum - byla založena koncem 90. let 20. století z iniciativy Open Society Institute z New Yorku.

Hlavní cíle definuje organizace Volunteernet na svých webových stránkách takto:

- zjistit možnosti a pomoci organizacím a vládním institucím v integraci dobrovolnickým projektům a aktivitám,
- poskytovat výcvik, konzultace a materiál k zvýšení kvality managementu dobrovolnictví.
- nábor a umístování dobrovolníků,
- podpora a obhajoba dobrovolnictví.

BBSI (Big Brothers Big Sisters International - BBBSI)

Tato celosvětová aliance sdružuje od roku 1998 národní asociace programu „Big Brothers Big Sisters“ (v České republice pod názvem Pět P), jejichž cílem je zlepšit život dětí a dospívajících, kteří se potýkají s určitými problémy. Hlavním posláním aliance je především podpora a rozvoj programu BBBS, tak aby mohl fungovat v různých zemích. K naplnění tohoto poslání napomáhají především semináře, výcviky konzultace, vytvořené standardy a příklady dobré praxe, které BBBSI poskytuje.

3.4. Mezinárodní rok dobrovolníků

Organizace spojených národů vyhlásila rok 2001, tedy začátek nového století i nového milénia, za Mezinárodní rok dobrovolníků. Myšlenka vyhlášení Mezinárodního roku dobrovolníků (International Year of Volunteering) na samém počátku 21. století s cílem podpořit práci dobrovolníků a ocenit jejich úspěchy, se zrodila počátkem 90. let na doporučení několika významných mezinárodních nevládních organizací.

Cíle IYV 2001

➤ **zajistit dobrovolnické činnosti větší uznání**

Vlády a místní orgány mohou vytvořit mechanismy umožňující konzultace s dobrovolníky a využívat jejich rady. Jejich uznání bude podpořeno národními odbornými studii o přínosu dobrovolnického sektoru pro rozvoj národního blahobytu a pokroku a udělováním ocenění za nejlepší příklady dobrovolnické činnosti na úrovni jednotlivců, malých skupin, místních komunit, celostátních a možná i mezinárodních nevládních organizací.

➤ **posílení podpory dobrovolnické činnosti**

Každá společnost dokáže nejlépe posoudit, co dobrovolnické činnosti napomáhá a co její rozvoj naopak brzdí. Stát může například dát dobrovolníkům k dispozici své školící a vzdělávací zařízení a podpořit tak technické dovednosti, dobré řízení a odpovědnost v rámci dobrovolnického sektoru. Dále stát může dobrovolníkům z řádně uznaných organizací zajišťovat právní status, pojištění a sociální zabezpečení v míře srovnatelné s ostatními zaměstnanci. Zaměstnancům ve státním i soukromém sektoru lze poskytovat zvláštní pracovní volno a tak jim umožňovat účast na dobrovolnické práci.

➤ **sdílení informací**

Televize, rozhlas, tisk i elektronická media mohou informovat o činnosti dobrovolníků a tím umožnit, aby se šířily "nejlepší metody" a aby každá jednotlivá dobrovolnická skupina nemusela začínat úplně od začátku. Výměna zkušeností se samozřejmě může odehrávat na lokální úrovni, ale může probíhat i na úrovni regionů či sousedních států a s pomocí elektronických medií i mezinárodně.

➤ **publicita**

Publicita, která může být zaměřena na zvyšování počtu žádostí o poskytování dobrovolnických služeb, na zvyšování motivace nových zájemců nabízejících dobrovolnické služby a obecně na vytváření klimatu příznivého pro dobrovolnické iniciativy jak mezi veřejností tak v rámci státních institucí.

3.5. Všeobecná deklarace o dobrovolnictví

Všeobecná deklarace byla schválena mezinárodní správní radou IAVE - Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí - na 16. světové konferenci dobrovolníků, konané v Amsterdamu, v Nizozemí, v lednu 2001, v Mezinárodním roce dobrovolníků (viz příloha č. 1).

4. Historie a současný stav dobrovolnictví v ČR, Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR

Cíl:

- nastínit historické okamžiky důležité pro rozvoj dobrovolnictví v ČR
- seznámit se současným stavem dobrovolnictví v ČR
- představit Koalici dobrovolnických iniciativ

Klíčová slova:

- Koalice dobrovolnických iniciativ
 - Hestia
 - dobrovolnické centrum
-

4.1. Historie dobrovolnictví v ČR

První iniciativy, které můžeme nazvat v dnešním smyslu dobrovolnickými byly zaměřeny na pomoc chudým, sirotkům, negramotným, nebo se zakládaly spolky pro povznesení kultury, vzdělanosti, zkrášlení měst a obcí, svazy dobrovolných hasičů a podobně. Dobrovolnictví tedy není vázáno na nějaké náboženství, i když v jeho počátcích hrálo jistou úlohu. Právě věřící různých vyznání byli aktivní, a dodnes jsou, zejména v různých charitativních organizacích. Naproti tomu mnohé spolky byly namířeny spíše protinábožensky, neboť osvětová a vzdělávací činnost byla chápána jako boj s církevním tmářstvím, který udržuje široké lidové vrstvy v nevědomosti a podřízenosti. V této situaci docházelo často k soupeření sekulárních a nábožensky orientovaných iniciativ.

Stejně tak jako v Evropě i u nás sahají kořeny filantropie **až do období středověku** a jsou spojeny s církvemi a jejich aktivitami. Středověký monopol církve v oblasti dobročinnosti však postupně slábnul a i husitská revoluce v 15. století posílila vliv městského stavu a podpořila sekularizaci dobročinných aktivit. Pod vlivem humanistických a renesančních idejí začal stát svou moc nad církvemi uplatňovat natolik, že ji začal z oblasti organizované dobročinnosti vytlačovat. Za vlády Josefa II. tak bylo například mnoho mnišských řádů a bratrství zrušeno, jejich vlastnictví zkonfiskováno a předáno do rukou světské charity.

Nový impuls pro rozvoj spolkové činnosti přineslo období národního obrození a proces obecné modernizace a liberalizace veřejného života. Zhruba od roku 1830 vznikaly různé spolky, nadace a společnosti, které podporovaly rozvoj národní kultury, umění, vědy a vzdělávání.

Rok 1918 a s ním spojené založení Československé republiky se nazývá „zlatým věkem neziskového sektoru“. Tento vývoj byl však přerušen německou okupací a ani po druhé světové válce nedošlo k jeho znovuzrození. Nastolený politický systém sice neziskové organizace nezrušil, podřídil je však státnímu dohledu a dobrovolnictví a dobročinnost dostaly zcela jiný význam. Pojem dobročinnost byl v očích běžného občana diskreditován hlavně díky jeho silné ideologizaci a vazbě takového konání na kariérní postup. Pro většinu občanů se dobrovolná práce stala synonymem vnučované, neautentické aktivity, které se pokoušeli vyhnout, jak se jen dalo.

Organizace postavené na dobrovolnictví ovšem fungovaly i v těchto podmínkách, například Brontosaurus, některé turistické kluby, Děti Země i Svaz ochránců přírody. Tyto skupiny se po roce 1989 staly prvními registrovanými občanskými sdruženími.

Od roku 1989, po rychlém rozvoji neziskového sektoru, se postupně vyvíjí vztah státu a nestátních neziskových organizací. Tato diskuse probíhá neustále a do nedávné doby pro ní byl charakteristický relativní nezájem státu, včetně podceňování role neziskových organizací (dále jen NO) na řešení společenských problémů. V posledních letech se komunikace mezi státem a NO zlepšuje.

Podobně se vyvíjí i situace v dobrovolnictví. I když dobrovolníci jsou v převážné většině NO jedním z podstatných prvků jejich funkce, do nedávné doby nebyla jejich činnost státem (ale většinou ani nestátními nadacemi a sponzory) uznávána jako činnost, kterou je možno vyčíslit ekonomicky pro potřeby grantů. Dobrovolnictví dosud není zakotveno v žádném obecně platném právním dokumentu ČR, z čehož vyplývá i obtížnost přehledného a pro všechny (a zejména pro stát) přijatelného a srozumitelného vymezení definice dobrovolnictví, charakteristik a typů dobrovolnické činnosti a dalších práv či odpovědností dobrovolníků.

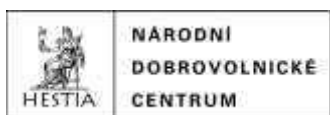
Od roku 2000 se situace postupně mění. Dobrovolnictví se objevuje v připravovaném zákoně o dětech a mládeži a dále v legislativě týkající se akreditace sociálních služeb. V grantových titulech MŠMT ČR pro rok 2001 se také poprvé objevuje možnost žádat podporu na: zvýšení odbornosti dobrovolných pracovníků nevládních organizací.

Rada pro nestátní neziskové organizace při Úřadu vlády ČR se od roku 2000 zabývá dobrovolnictvím i z hlediska účasti České republiky na Mezinárodním roce dobrovolníků, vyhlášeným organizací UNESCO pro rok 2001 (International Year of Volunteers 2001).

Role dobrovolníků v ČR je stejně problematická jako v ostatních postkomunistických zemích, ve kterých bylo dobrovolnictví v posledních čtyřiceti letech devalvováno politikou totalitního režimu, kterým byla řada společenských činností postavena na principu dobrovolného (ale při tom povinného) socialistického kolektivismu.

Do roku 1999 neexistovalo v ČR specializované pracoviště, které by se profesionálně věnovalo dobrovolnickému managementu. Některé NO již v minulých letech realizovaly aktivity související s dobrovolnictvím, například nadace Místa v srdci organizovala akce zvané Dobrovolnické dekády. ICN - Informační centrum nadací - vydalo překlad polské příručky „Dobrovolníci: cenný zdroj“, uspořádalo několik seminářů k této problematice a uveřejňuje pravidelně ve svém bulletinu nabídky dobrovolné práce. Téma dobrovolnictví bylo v roce 2000 představeno na pravidelné celonárodní akci „Měsíc pro občanský sektor“.

V roce 1999 vzniklo v ČR první specializované pracoviště pro oblast dobrovolnictví - **HESTIA - Národní dobrovolnické centrum**, které bylo založeno z iniciativy a za finanční podpory Open Society Institutu v New Yorku a za metodické pomoci Points of Light Foundation jako jedno z dobrovolnických center ve 14 zemích bývalého komunistického bloku.

4.2. Dobrovolnické centrum

Posláním dobrovolnických center je propagace a podpora myšlenky dobrovolnictví ve společnosti a spolupráce s neziskovými organizacemi v regionu s cílem zapojení co největšího počtu obyvatel do řešení problémů komunity.

Své poslání centra realizují základními činnostmi:

- spolupráce s masmédií, municipalitami i státními orgány – např. Hestia ve spolupráci s Českou televizí, či firmou UNILEVER realizovala několik dokumentů věnovaných dobrovolnictví.
- vlastní dobrovolnické programy, které řeší aktuální problémy komunity, např. program pro nezaměstnané, dobrovolnou osobní asistenci zdravotně postiženým, preventivní program pro děti Pět P, či program dobrovolníci v nemocnicích, případně jeho variantu pro seniory. Díle programy přinášející dobrovolnictví do škol žákům, studentům i pedagogům
- spolupráce s regionálními partnery, obvykle neziskovými organizacemi, resp. s ostatními dobrovolnickými centry a programy. Centra vedou databáze organizací, které pracují nebo by chtěly s dobrovolníky spolupracovat a lidí, kteří se o dobrovolnou činnost zajímají. Součástí činnosti center jsou jednorázové dobrovolné akce spojené s charitativní činností a nejrůznější aktivity zaměřené na vyhledávání dobrovolníků
- vzdělávání a výzkum – centra realizují diskuzní kluby a semináře pro neziskové organizace, výcviky dobrovolníků a koordinátorů dobrovolníků i dlouhodobé kurzy, ve kterých je dobrovolnictví jedním ze stěžejních témat. Intenzivní je spolupráce center s univerzitami i středními školami. Pracovníci center vedou ročníkové i diplomové práce studentů věnované dobrovolnické problematice
- mezinárodní spolupráce - pro zvýšení statutu dobrovolné práce je důležité propojení na mezinárodní dobrovolnické organizace, včetně účasti na mezinárodních konferencích či mezinárodních dobrovolnických projektech. Hestia - Národní dobrovolnické centrum, i některá regionální dobrovolnická centra, jsou členy sítě VOLUNTEERNET, členy světové dobrovolnické asociace IAVE (International Association for Volunteer Effort), CEV (The European Volunteer Centre), BBBSI (Big Brothers Big Sisters International) a ENYMO (European Network for Youth Mentoring Organisation).

Dobrovolnické centrum může provádět buď pouze nábor a evidenci a propojovat navzájem organizace, které hledají dobrovolníky se zájemci o dobrovolnou činnost, tak jak to dělá Hestia – NDC. Větší díl zodpovědnosti za dobrovolnictví v tomto případě nese organizace, ve které dobrovolníci pomáhají. Hestia jim ale nabízí metodickou pomoc.

Druhá možnost je, že dobrovolnické centrum dobrovolníky nejen vyhledává a eviduje, ale také je připravuje na jejich činnost v konkrétní organizaci a také je pojišťuje a superviduje. Větší díl zodpovědnosti potom leží na dobrovolnickém centru, to ale má v tomto případě s organizacemi přijímajícími dobrovolníky uzavřeny dohody o spolupráci na dobrovolnickém programu.

4.3. Koalice dobrovolnických iniciativ

Myšlenka Koalice vznikla v únoru 2001, kdy Hestia iniciovala na celostátním setkání dobrovolnických center vznik volného seskupení, které by spojovalo organizace za účelem společné reprezentace dobrovolnictví v rámci Mezinárodního roku dobrovolníků. V dubnu 2002 na dalším setkání v Brně bylo dohodnuto prodloužit existenci Koalice na další období.

Koalice dobrovolnických iniciativ je sdružení organizací zapojených do programu rozvoje dobrovolnictví. Členové Koalice jsou propojeni Dohodami o spolupráci na programu, či Dohodami o spolupráci na konkrétním programu (Pět P, Pro seniory, dobrovolnictví nezaměstnaných, v nemocnicích, apod.).

HESTIA prezentuje Koalici navenek, pravidelně zveřejňuje seznam členů Koalice, a to jak v tištěné, tak elektronické podobě a na serveru „www.hest.cz“ prezentuje členy Koalice, včetně uvedení adresy jejich elektronické pošty u dotazníku určeného zájemcům o dobrovolnictví.

4.4. Mezinárodní rok dobrovolníků v ČR

Česká republika byla jednou z prvních zemí světa, které podepsaly rezoluci podporující Mezinárodní rok dobrovolníků, a tak se k němu přihlásila. Je také jednou z prvních postkomunistických zemí světa, které ustavily Národní koordinační výbor pro průběh Roku dobrovolníků a realizaci všech výše uvedených cílů na území republiky. Vláda ČR svým Usnesením č. 82 ze dne 22. ledna 2001 o zajištění Mezinárodního roku dobrovolníků 2001 v České republice rozhodla, že v ČR vznikne Národní koordinační výbor, jehož předsedou je 1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí, PhDr. Vladimír Špidla, a předsedou čestného předsednictva Výboru je předseda vlády ČR Ing. Miloš Zeman. Tímto personálním obsazením se náš stát zařadil mezi státy, které konkrétně ukazují velký politický zájem o otázku dobrovolnictví, a také o systémové řešení problematiky dobrovolné služby českých občanů. Do Národního koordinačního výboru byli dekretem ministra a předsedy Výboru jmenováni zástupci nevládních organizací, státních resortů - ministerstev, Kanceláře prezidenta republiky a médií.

Byla zahájena mediální kampaň, díky níž se tematika dobrovolnictví v průběhu roku 2001 v řadě novin a časopisů. Od října 2001 byl ve spolupráci s rádiem FM Classic a Ministerstvem zdravotnictví realizován 36ti dílný seriál o dobrovolnictví. V seriálu byly představeny domácí i zahraniční dobrovolnické programy. Vystoupila v něm celá řada samotných dobrovolníků i jejich koordinátorů. Řada rozhovorů proběhla také v Českém rozhlasu, Radiu Svobodná Evropa a Regina. Velké množství dobrovolnických aktivit bylo také prezentováno na regionálních úrovních v místních kabelových televizích, rozhlasu a tiskovinách.

Prostor pro zveřejňování dobrovolnických aktivit věnovala také TV Prima, která odvysílala řadu příspěvků, ve kterých vystoupili zástupci neziskových organizací, kteří se angažují v dobrovolnických aktivitách u nás i v zahraničí. Dále TV Prima poskytla zdarma vysílací čas pro 15 spotů o dobrovolnictví. Jednalo se o ukázky dobrovolnické práce z různých oblastí, např. z nemocnic, z činnosti dobrovolných hasičů, z oblasti ekologie, práce se seniory apod. Společným sloganem všech spotů bylo „Obyčejní lidé, kteří dělají neobyčejné věci, nebo neobyčejní lidé, kteří dělají obyčejné věci?“.

Podporu dobrovolnickým projektům a neziskovým organizacím vyjádřila také vláda vyčleněním finančních prostředků, které byly na základě doporučení členů Výboru rozděleny v rámci mimořádného dotačního výběrového řízení prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Celkem 4,8 mil. Kč bylo ve výběrovém řízení rozděleno mezi 23 nejlépe hodnocených organizací.

Vyvrcholením aktivit k Mezinárodnímu roku dobrovolníků byl závěr roku, kdy se uskutečnila řada charitativních akcí, tradičně spjatých s obdobím vánoc a založených na dobrovolnicích. Prostřednictvím Koalice dobrovolnických iniciativ a dalších organizací, které s dobrovolníky spolupracují, byla prezentace dobrovolnictví také v regionálních médiích, která informovala o místních zajímavých projektech. Novým fenoménem byla účast představitelů státní správy, samosprávy i dalších veřejných činitelů, kteří jakoby téma

dobrovolnictví znovu objevili a pochopili. V Praze například uděloval primátor v rámci tzv. dobrovolnické dekády cenu Křesadlo (Cena pro obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci) jako poděkování několika vybraným dobrovolníkům.

Cena Křesadlo

Také kontakt se zahraničními partnery a jejich zkušenostmi byl pro české dobrovolnické organizace velkým přínosem. V ČR proběhlo v roce 2001 několik konferencí s mezinárodní účastí, které byly různě tématicky zaměřeny. Obecně lze konstatovat, že se českým organizacím podařilo propagovat české dobrovolnictví i na mezinárodním fóru.

5. Zákon o dobrovolnické službě

Cíle:

- představit výchozí zásady zákona
- zdůraznit podporu státu
- seznámit s aplikací zákona

Klíčová slova:

- vysílající organizace
- přijímající organizace
- Ministerstvo vnitra ČR

V dubnu 2002 byl přijat zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (dále zákon o dobrovolnické službě), který vešel v účinnost 1. ledna 2003. Zákon o dobrovolnické službě je konkrétním a nejdůležitějším výsledkem aktivit, jež proběhly v rámci Mezinárodního roku dobrovolníků, vyhlášeného Organizací spojených národů pro rok 2001. Tento zákon v našem právním řádu zakotvuje několik nových pojmů, mezi než například patří dobrovolník, dobrovolnická služba, vysílající a přijímající organizace. (příloha č. 2)

5.1. Výchozí zásady zákona

Jde o první právní úpravu nové oblasti, která nemá v právním řádu ČR žádnou historickou oporu. Cílem zákona bylo tedy co nejpřesněji vymezit základní náležitosti podpory

dobrovolnické služby. Zákon však nezachází do detailů, které by rozvoj této nové oblasti znemožnily, nebo ji ovlivnily nevhodným směrem.

Dobrovolnická služba je a zejména bude širokou a variabilní oblastí lidských činností, která je velmi citlivá na jakékoliv formalizování a kterou by proto nebylo účelné ve všech typech podřídit tomuto zákonu, a tím ji zatížit nadbytečnými povinnostmi. Proto zákon neupravuje podmínky dobrovolnické práce obecně, ale upravuje pouze podmínky, jejichž splnění vyžaduje stát, aby mohl některým činnostem poskytnout svoji podporu (§ 1 odst. 1).

Stát zásadně podporuje rozvoj a ochranu dobrovolníků, tj. fyzických osob, které vykonávají určitou činnost zdarma (nikoliv za mzdu). To znamená, že povinnosti, jež zákon přináší, se maximálně vztahují k těm subjektům, které s dobrovolníky spolupracují (vysílající a přijímající organizace) a méně k dobrovolníkům samotným.

Zákon přináší systém organizace státem podporované dobrovolnické služby. Ten stojí na třech pilířích:

- na vysílající organizaci (ta dobrovolníka chrání vůči organizaci přijímající a uplatňuje jeho nárok vůči státu);
- na dobrovolníkovi (je jím osoba určitých vlastností);
- na přijímající organizaci (využívající dobrovolnickou službu) - § 4 odst. 1, 2 a 3.

Zákon všem aktérům přináší povinnost vstoupit do vzájemných smluvních vztahů

5.2. Některá ustanovení zákona je potřebné komentovat podrobněji

Zákon taxativně vymezuje oblasti, ve kterých je možné vykonávat dobrovolnickou službu. Jde vlastně o nový způsob vymezení toho, co je státem považováno za veřejně prospěšné (jiné zákony z oblasti neziskového sektoru hovoří o veřejné prospěšnosti pouze deklarativně a blíže ji nevymezují). § 2 odst. 1 uvádí, že dobrovolnická služba zahrnuje činnosti v oblasti pomoci nezaměstnaným, sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům menšin, imigrantům, v oblasti postpenitenciární péče, drogově závislým osobám, obětem domácího násilí, mládeži a dětem ve volném čase, dále je pomocí při katastrofách, v oblasti ochrany životního prostředí a při uchování kulturního dědictví.

Neznamená to však, že by jinde dobrovolníci nemohli pracovat. Dobrovolnická služba je ale uvedeným zákonem oddělena od ostatních dobrovolnických prací právě tím, že je státem podporovanou činností pouze ve vyjmenovaných oblastech.

Z působnosti zákona jsou kromě ostatní dobrovolnické práce také vyňaty činnosti, které mají sice povahu dobrovolnické služby, ale podléhají režimu jiných zákonů - dobrovolní hasiči, aktivisté Českého červeného kříže, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby (vyhláška č. 182/1991 Sb.) apod.

Jakými náležitostmi se dobrovolnická služba podle příslušného zákona od ostatní dobrovolnické práce liší? Především vztahem mezi dobrovolníkem a vysílající organizací. Vysílající organizací je podle tohoto zákona nestátní nezisková organizace (občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo církevní právnická osoba), která dobrovolníky vybírá, eviduje, na výkon dobrovolnické služby připravuje a uzavírá s nimi smlouvu o jejím výkonu. Náležitosti této smlouvy se liší podle délky dobrovolnické služby a také podle toho, zda je vykonávána v ČR nebo v zahraničí. Dobrovolnická služba je členěna na krátkodobou a na dlouhodobou. Dlouhodobá dobrovolnická služba, která trvá déle než tři měsíce, požívá silnější ochrany tohoto zákona a také se těší výraznější státní podpoře.

5.3. Podpora státu věnovaná dobrovolnické službě

Možnost získání státní dotace podle § 11 odst. 1, který stanoví, že ministerstvo (rozuměj vnitra) může poskytnout vysílající organizaci dotaci ze státního rozpočtu na úhrady:

- a) důchodového pojistného;
- b) pojistného z odpovědnosti za škodu;
- c) na část výdajů spojených s přípravou dobrovolníků;
- d) na část výdajů spojených s vedením jejich evidence;
- e) na část výdajů spojených se zajišťováním jejich dobrovolnické služby.

Další podpora státu v případě dlouhodobé dobrovolnické služby je zakotvena v závěrečných částech zákona:

- a) jde o novelizaci zákona o zaměstnanosti, která výkon dlouhodobé dobrovolnické služby řadí mezi činnosti, jež jsou považovány za rovný zaměstnání pro účely účasti na hmotném zabezpečení v nezaměstnanosti;
- b) novela zákona o důchodovém pojištění započítává dobu dlouhodobé dobrovolnické služby mezi relevantní doby pro účely důchodového pojištění;
- c) novela zákona o veřejném zdravotním pojištění započítává osoby vykonávající dobrovolnickou službu mezi osoby, kterým stát hradí nemocenské pojištění;
- d) další podpora státu je vyjádřena osvobozením příjmů vzniklých v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby od daně z příjmu, případně od daně darovací.

5.4. Aplikace zákona

Aplikací zákona o dobrovolnické službě do praxe bylo pověřeno Ministerstvo vnitra ČR. Vedení ministerstva rozhodlo, že od 1. října 2002 se bude problematikou dobrovolnické služby zabývat odbor prevence kriminality. Zákon ukládá Ministerstvu vnitra ČR několik nových činností. Jedná se o:

- udělování akreditací vysílajícím organizacím;
- vedení seznamu vysílajících organizací;
- rušení akreditací;
- převod práv ze zaniklé organizace na organizaci nástupnickou, není-li jí tak na stát;
- kontrolní činnost;
- případné poskytování dotací.

Zákon o dobrovolnické službě je novou právní úpravou, která nemá obdobu v právním řádu ČR v současnosti, ale ani v minulosti. Proto bude nutné sledovat jeho působení, v dohledném čase zhodnotit jeho výsledky a na jejich základě zákon případně zpřesnit či doplnit. Toto průběžné hodnocení bude v mnoha ohledech záviset na nestátních neziskových organizacích, které se dobrovolnictvím zabývají nebo budou dobrovolnou službu využívat.

6. Dobrovolnictví a zákon o sociálních službách

Cíle:

- nastínit propojení dobrovolnictví a zákona o sociálních službách
- uvést konkrétní příklady

Klíčová slova

- zákon
- sociální služba
- dobrovolník

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách (dále jen „zákon“), ani návrh prováděcího předpisu (dále jen „vyhláška“, kterou se provádí zákon o sociálních službách, nejdříve neuváděli slovo dobrovolník, či dobrovolnická činnost, dobrovolnická služba, apod. *Zákon i vyhláška* se týkala pouze profesionálních pracovníků, neřešila tedy roli dobrovolníků. V sociálních službách vykonávají odbornou činnost sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách (dle zákona o sociálních službách), dále zdravotničtí pracovníci (dle zdravotnických předpisů) a pedagogičtí pracovníci (dle školských předpisů).

Podobně *zákon* vymezuje co je možné považovat za sociální službu a co nikoliv. Sociální službou je činnost, kterou zabezpečují poskytovatelé sociálních služeb. Znamená to, že pokud zabezpečují podporu a pomoc člověku rodinní příslušníci či jiné blízké osoby, nepovažuje se tato činnost za poskytování sociální služby. Stejně tak se nepovažuje za sociální službu činnost, kterou poskytuje osobě subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb (např. soukromá úklidová firma, nebo ubytovna). Sociální službu mohou poskytovat pouze ty subjekty – fyzické a právnické osoby – které získají oprávnění k poskytování, tj. budou registrovány.

Ovšem!!! Od 16. října 2007 podle § 115 novelizovaného zákona o sociálních službách mohou v zařízeních sociálních služeb působit také dobrovolníci.

Okruh pracovníků

(1) V sociálních službách vykonávají odbornou činnost

a) sociální pracovníci za podmínek stanovených v § 109 a 110,

b) pracovníci v sociálních službách,

c) zdravotničtí pracovníci,

d) pedagogičtí pracovníci,

e) další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby.

(2) Při poskytování sociálních služeb působí rovněž dobrovolníci za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem^{44a}).

Tímto zvláštním právním předpisem se rozumí:

^{44a}) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů.

Pro dobrovolníky v akreditovaném režimu podle zákona o dobrovolnické službě je tedy jasně řečeno, že mohou působit v sociálních službách. Můžeme tak některé dobrovolnické programy zařadit jako sociální službu: Např.

Dobrovolnický program pro seniory jako sociální službu: „Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením“. Dobrovolníci mohou a v řadě zařízení

vykonávají tyto činnosti – vybráno porovnáním s náplní pracovníků v sociálních službách dle § 116 odst. 1a, b, c *zákona*:

- podpora soběstačnosti, posilování životní aktivizace, vytváření základních sociálních a společenských kontaktů a uspokojování psychosociálních potřeb,
- provádění volnočasových aktivit zaměřených na rozvíjení zájmů, znalostí a tvořivých schopností formou výtvarné, hudební a pohybové výchovy, zabezpečování zájmové a kulturní činnosti a provádění osobní asistence,
- poskytování pomoci při vytváření sociálních a společenských kontaktů a psychické aktivizaci.

Dobrovolnický program Pět P v praxi naplňuje podmínky sociální služby: „**Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi**“ Zde dobrovolníci mohou a v řadě případů vykonávají tyto činnosti – vybráno porovnáním s § 65 *zákona*:

- **aktivizační činnosti** – nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte a zajištění ní podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity,
- **sociálně terapeutické činnosti** – nespécifická socioterapie osobním příkladem v kontextu přátelského vztahu, jejíž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování dítěte,
- **zprostředkování kontaktu s přirozeným společenským prostředím** – vyhledávání, spoluúčast a doprovázení dětí na zájmové aktivity,
- **pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí** – pomoc při vyřizování běžných záležitostí s ohledem na věk dítěte a zejména pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování dítěte mezi vrstevníky a okolní komunitu.

Podobně bychom mohli postupovat i u dalších programů s dobrovolníky, kdy řadu činností již dnes vykonávají, jako na příklad: Základní sociální poradenství, Osobní asistence, Průvodcovské a předčitatelské služby, Telefonická krizová pomoc, Kontaktní centra a další.

Zbývá nám (pravděpodobně větší) část dobrovolníků, která nepůsobí v akreditovaném režimu podle zákona o dobrovolnické službě, třeba proto, že se pro malou skupinku dobrovolníků nevyplatí žádat o akreditaci. Tento zákon v úvodu v § 1, odst. 2) uvádí, že: "Tento zákon se nevztahuje na ... činnosti, které nespĺňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem, i když jsou vykonávány dobrovolníky."

Tato formulace je poněkud nešikovná, v připravovaném návrhu změny zákona by se měla objevit obecná definice dobrovolnictví a jeho přínosu, která by byla univerzální a nevztahovala se pouze na akreditované organizace a jimi vyslané dobrovolníky. Ale i ze současného znění můžeme vyvodit, že zákon neupravuje veškeré dobrovolnictví, ale pouze to, které je akreditované, a tedy, že dobrovolníci mohou působit i mimo rámec tohoto zákona.

Proto předpokládáme, že pokud dobrovolníci přicházejí do zařízení sociálních služeb **mimo režim akreditace podle zákona o dobrovolnické službě**, mohou i nadále vstupovat do zařízení podle standardu kvality č. 9 (dle přílohy č. 2 prováděcí vyhlášky k zákonu o sociálních službách):

9. Personální a organizační zajištění sociální služby

d) Poskytovatel, pro kterého vykonávají činnost fyzické osoby, které nejsou s poskytovatelem v pracovně právním vztahu, má písemně zpracována vnitřní pravidla pro působení těchto osob při poskytování sociální služby; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.

7. Dokumentace dobrovolnických programů

Cíl:

- seznámit se základní dokumentací dobrovolnických programů
- představit možné formuláře dokumentace
- zkusit si prakticky některý formulář vyplnit

Klíčová slova:

- dokumentace
- dotazník
- registrační karta
- kontrakt

Dokumentace je jen podpůrnou a formální částí dobrovolnictví. Jsou projekty, kde může být velmi jednoduchá a jsou jiné, kde je třeba více „papírování“. Do dokumentace dobrovolnického centra patří:

- Kodex dobrovolníka, jeho práva a povinnosti (příloha č. 3)
- Dotazník pro organizaci
- Dotazník pro dobrovolníka
- Registrační karta dobrovolníka (příloha č. 4)
- Kontrakt uzavíraný s dobrovolníkem (příloha č. 5)
- Smlouva mezi dobrovolnickým centrem a organizací
- Smlouva o pojištění zodpovědnosti za škodu
- Smlouva o pojištění pro případ úrazu a pojištění odpovědnosti za škodu

Dokumentace je vytvořena na základě několikaletých zkušeností v organizacích Koalice dobrovolnických iniciativ. Je možno ji využít pro různé programy, případně ji přizpůsobit pro jiné dobrovolnické projekty. Podrobná dokumentace programů je k dispozici v HESTIA – Národním dobrovolnickém centru i v regionálních dobrovolnických centrech.

Prostudujte si základní dokumentaci dobrovolnických programů (viz přílohy) a zkuste si vyplnit Registrační kartu dobrovolníka. Zamyslete se, k čemu je potřeba a kdo ji využívá.

8. Dobrovolnické programy

Cíl:

- představit některé celorepublikové dobrovolnické programy

Klíčová slova:

- dobrovolnický projekt
- dobrovolnický program

„Všude tam, kde je člověk, je místo pro dobrý čin.“ (Seneca)

Pro ilustraci uvádím stručný popis několika dobrovolnických projektů, které se v posledních letech úspěšně v ČR rozvíjejí. Více informací naleznete na internetových stránkách Národního dobrovolnického centra Hestia nebo přímo na stránkách jednotlivých programů.

Dobrovolníci v nemocnicích - posláním programu je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek pacientů na lůžkových odděleních nemocnic. Projekt si klade za cíl představit myšlenku dobrovolnictví v nemocnicích odborné i laické veřejnosti, vytvořit podmínky a vyzkoušet systém dobrovolné činnosti v podmínkách lůžkového zdravotnického zařízení a ověřenou metodiku nabídnout dalším zařízením.

Dobrovolník v nemocnici může pacientům pomoci vyplnit dlouhý čas jejich léčby na lůžku, může je doprovázet na vyšetření, může pro ně připravit řadu aktivit, které jim ulehčí jejich pobyt.

Ondřej je jediný kluk, jinak chodí za pacienty deset dívek. Ondřej „své“ 86leté babičce, někdejší paní učitelce, vypráví, jak proplul u bakalářských zkoušek. „Co říkal tatínek, měl radost?“ zajímá se babička, která měla vždy kolem sebe plno dětí a přesluhovala ještě v důchodu. Pak si zlomila nohu v krčku. Přestěhovala se na dlouhý čas do nemocnice a veškerý společenský život této bezdětné paní ustal. Do Ondřejova vyprávění, jak si vytáhl „neskutečné otázky“, však spiklenecky dobovým jazykem pronáší: „A co pak? Ožral jste se?“

Program Pět P - podpora, přátelství, prevence, pomoc a péče - si klade za cíl prospět dětem školního věku (6 – 15 let), které z různých důvodů nemají dostatek přátelských vztahů se svými vrstevníky. Program spočívá v pravidelném setkávání a trávení volného času s vybraným dospělým 1x týdně na 2 - 3 hodiny po dobu alespoň jednoho roku. Supervizoři a koordinátoři programu Pět P pomáhají dvojici, aby došlo k navázání přátelského vztahu. Přátelský vztah a společné zážitky dítěte s pozitivně orientovaným mladým dospělým dokáží samy o sobě hodně. Obdobné programy mají již dlouholetou tradici, na příklad pro názvem Big Brothers Big Sisters v USA i v západní Evropě. Nově se rozvíjejí v řadě zemí střední a východní Evropy.

Program Pět P probíhá v ČR již 11 rokem, a to v Praze, Ústí nad Labem, Plzni, Liberci, Českých Budějovicích, Olomouci, Brně, Kroměříži a Ostravě, atd.

Jedenáctiletý Honza z Liberce žije s prarodiči, setkává se s ním pětadvacetiletý dobrovolník Jiří, student Technické univerzity. „Honza je hyperaktivní kluk a nemá příliš možností se aktivně vybit. Obsah schůzek musíme často měnit, protože ho nic nebaví dlouho, nejvíc asi počítačové hry a bazén, kam se děda s babičkou nedostanou. Nechal se ostříhat jako já a když mám na nose sluneční brýle, nasadí si je také. Myslím, že mu chybí v rodině mladší mužský.“

Program pro nezaměstnané absolventy škol - jedna z cest vedoucích ke zmírňování následků nezaměstnanosti je zapojení nezaměstnaných do dobrovolnické činnosti. Jako prioritní je potřeba se věnovat absolventům zejména středních a vysokých škol ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností.

Projekt nabízí možnost zapojení do takové dobrovolnické činnosti, která by mladým lidem pomohla překonat období nezaměstnanosti bez psychosociální krize. Může jim pomoci i při získávání praxe a tedy i placeného zaměstnání. Projekt kombinuje zprostředkování dobrovolnické činnosti s možností poskytnout poradenství i zapojení do klubových, vzdělávacích a výcvikových aktivit, směřujících ke zvýšení vlastní atraktivity na trhu práce.

Podmínkou úspěchu programu je nejen zájem ze strany mladých nezaměstnaných, ale i dobrá spolupráce s úřady práce.

Dobrovolníci z komerčních firem. Pod anglickým názvem Corporate Volunteering se skrývá v západních zemích velmi rozšířená a populární dobrovolnická činnost. V ČR i v dalších zemích bývalého „tábora míru a socialismu“ se vzhledem k historicky negativní konotaci dobrovolnictví z doby komunismu i vzhledem k výše uvedenému povědomí o dobrovolnictví a dárcovství v nově vzniklých českých komerčních firmách této formě dobrovolnictví zatím nedaří.

První kroky v této oblasti jsou reálné v případě českých firem majících zahraničního vlastníka či partnera a tomu odpovídající filozofii firmy. Tak na příklad zaměstnanci české pobočky Chase Manhattan Bank jeden den v roce jdou pomáhat vybrané neziskové organizaci, jejich manuální pomoc je spojena obvykle i s darem. Dalším příkladem je General Electric Capital Bank, kde kromě jednorázových dobrovolnických akcí realizovaných zaměstnanci banky, probíhá i pilotní projekt individuální dobrovolnické činnosti v sociálních a zdravotních zařízeních ve spolupráci s HESTIA – NDC.

„Patří to u nás k firemní kultuře. Kdo chce, může se připojit k akcím klubu. Nic není povinné,“ vysvětluje firemní manažerka komunikace, která stojí v pozadí tohoto impulsu. Několik desítek zaměstnanců firmy chodí pravidelně dvakrát do roka dávat krev. O sobotách podnikají spoustu akcí – natírají ploty, uklízejí přírodu, spolupracují s řadou organizací, krizovými centry, dětskými domovy. „Tu hodinu, co jsem tady, si odpracuju jindy. S tím není problém, máme pohyblivou pracovní dobu a navíc to mám kousek,“ říká David, který má jinak na starosti internetové bankovníctví. Není sice nikde vedený jako dobrovolník, ale když se na něj v práci obrátila manažerka komunikace, zda by nepomohl vyučovat počítače na sousední škole, neodmítl.

9. Koordinace dobrovolnických programů

Cíl:

- objasnit roli koordinátora dobrovolníků v organizaci
- zamyslet se nad předpoklady a vědomostmi koordinátora
- vysvětlit pozici koordinátora v organizaci

Klíčová slova:

- koordinátor
- osobnost
- vědomosti

Namalujte si na prázdný arch papíru panáčka, který bude mít velkou hlavu, velké srdce a velkou ruku. To je koordinátor dobrovolnického programu. Zamyslete se, co všechno takový koordinátor dělá (píšte do hlavy), jaké by měl mít asi vzdělání, jaký by měl být jako člověk (vypisujte do srdce) a co ke své práci potřebuje (využijte k vpisování ruku).

9. 1. Koordinátor je klíčovou postavou dobrovolnického managementu.

- ◆ Koordinuje dobrovolnictví v organizaci, zpracovává jeho metodiku, propaguje činnosti organizace, prezentuje myšlenku dobrovolnictví
- ◆ Provádí výběr, připravuje a realizuje výcvik dobrovolníků
- ◆ Vede dobrovolníky, zajišťuje jim pravidelnou supervizi, řeší vzniklá nedorozumění
- ◆ Hodnotí činnost dobrovolníků, motivuje je, oceňuje
- ◆ Vyhodnocuje dobrovolnickou činnost v organizaci a informuje o ní vedení
- ◆ Připravuje smlouvy uzavírané s dobrovolníky (smlouvy o spolupráci, závazání k mlčenlivosti, pojistné smlouvy), vede databázi dobrovolníků
- ◆ Podílí se financování dobrovolnické činnosti v organizaci
- ◆ Je kontaktní osobou mezi dobrovolníky, zaměstnanci, vedením i klienty organizace
- ◆ Spolupracuje s dobrovolnickým centrem a ostatními NNO

Hlavním úkolem je vytvořit z různorodé skupiny dobrovolníků jeden celek, ve kterém si každý ponechává svoji samostatnost a svébytnost.

9.2. Pozice koordinátora v organizaci

- ◆ Vedoucí organizace
- ◆ Člen týmu zaměstnanců v rámci svého úvazku
- ◆ Člen týmu zaměstnanců vedle své hlavní profese
- ◆ Dobrovolník (+ pomoc garanta)

Nutno respektovat náplň, rozsah práce a časovou náročnost funkce koordinátora

9.3. Materiální zajištění koordinátora v organizaci

- ◆ Místo pro svoji práci (stůl, židle,...)
- ◆ Přístup k telefonu
- ◆ Přístup k počítači a internetu
- ◆ Možnost kopírování
- ◆ Materiální zázemí (papíry, kartony, tužky, nůžky,...)
- ◆ Klidná místnost pro rozhovory s klienty i dobrovolníky, pro supervize
- ◆ Sociální zázemí (WC, kuchyňka, ...)

9.4. Osobnostní předpoklady koordinátora

- ◆ praktické dovednosti empatické, komunikační, operační, prognostické, projekční, organizační
- ◆ teoretické znalosti všeobecné, psychologické, z oblasti dobrovolnictví
- ◆ tolerance, trpělivost, zralost, odolnost, optimismus, smysl pro humor
- ◆ otevřenost, spolehlivost, odpovědnost, samostatnost, čestnost

- ◆ člověk „zapálený pro věc“, nadšený, s uměním strhnout další
- ◆ člověk, který rád pracuje s lidmi, umí prezentovat (nejen) své myšlenky
- ◆ člověk energický, iniciativní, výkonný

Koordinátor musí mít dostatek času k výkonu své funkce!!!

9.5. Vědomostní předpoklady a další vzdělávání koordinátora

- ◆ orientace ve své organizaci (základní cíle, poslání, strategie)
- ◆ znalosti terminologie dobrovolnictví, základních principů dobrovolnictví, metodika práce s dobrovolníky (management dobrovolnictví)
- ◆ perfektní znalost dobrovolnického programu (vývoj, pravidla, principy)

Doporučení:

- ◆ stáž v dobrovolnickém centru či jiné NNO s dobře fungujícím dobrovolnickým programem
- ◆ výcvik koordinátorů dobrovolníků
- ◆ kurzy a semináře s problematikou komunikace, organizace, strategie, fundraisingu,....

Každý koordinátor by měl mít možnost pravidelné supervize své činnosti!

10. Strategie práce s dobrovolníky – získávání a výběr dobrovolníků, motivace

Cíl:

- nastínit, jakým způsobem a jak se dají získat dobrovolníci
- objasnit, co dobrovolníci potřebují k tomu, aby v organizaci dlouho zůstali
- vysvětlit, jak můžeme dobrovolníky motivovat k jejich činnosti

Klíčová slova:

- nábor
- výběr
- motivace

10.1. Způsoby získávání dobrovolníků

- ◆ Leták, plakát, vývěska
- ◆ Propagace v tisku
- ◆ Místní a regionální rozhlasové či televizní vysílání
- ◆ Náborová akce
- ◆ Spolupráce s dobrovolnickým centrem
- ◆ Internet

Plakát programu Pět P

Vždy se vyplatí různé formy získávání dobrovolníků kombinovat a nábor provádět kontinuálně. Je nutné počítat se sezónností dobrovolníků. Bez ohledu na to, zda jsou studenty, či ne, je významným předělem léto. Proto je důležité nábor zacílit na září, říjen a druhým obdobím je začátek kalendářního roku. Takřka vždy platí pravidlo “trychtýře”. Pokud v kampani oslovíte tři sta lidí, počítejte s tím, že na informační schůzku jich přijde okolo jednoho sta. Z nich se výcviku zúčastní dvacet zájemců a z těch se dobrými dobrovolníky stane patnáct, což lze považovat za velmi dobrý výsledek.

Zkuste si navrhnout krátký vstup do rádia, ve kterém byste měli oslovit co nejvíce dobrovolníků k zapojení se do vašeho dobrovolnického programu.

10.2. Zdroje dobrovolníků, aneb kde je hledat

- ◆ známí a přátelé
- ◆ sousedé
- ◆ klienti
- ◆ rodinní příslušníci klientů
- ◆ studenti VŠ, VOŠ a SŠ
- ◆ nezaměstnaní
- ◆ zahraniční dobrovolníci
- ◆ senioři
- ◆ lidé s postižením
- ◆ VIP (umělci, sportovci, starosta...)
- ◆ věřící
- ◆ specializované skupiny dobrovolníků
- ◆ lidé se speciálními dovednostmi

10.3. Výběr dobrovolníků

Představte si, že potřebujete dobrovolníky pro váš dobrovolnický program, kdy se dobrovolníci věnují dětem na dětském oddělení v nemocnici. Zamyslete se, kde budete hledat vhodné dobrovolníky, jak je oslovíte, jaké budete mít na ně požadavky (věk, časové možnosti atd.). Zkuste ještě jednou to samé, ale s tím, že potřebujete dobrovolníky pro práci v ekologické organizaci. Jak se vaše hledání a požadavky na dobrovolníky změnilo?

Při výběru dobrovolníků se v praxi osvědčilo:

- pozvat si budoucí dobrovolníky individuálně či skupinově na setkání
- lépe dobrovolníka poznat (jaké má dovednosti, zkušenosti, kolik volného času atd.)
- ujasnit si vzájemně očekávání a možnosti činností, které může dobrovolník v organizaci dělat
- seznámit dobrovolníka s podmínkami jeho činnosti
- nechat dobrovolníka vyplnit jednoduchý dotazník (registrační kartu)
- předat dobrovolníkovi letáčky, kontakty, propagační materiál
- pozvat dobrovolníka na výcvik dobrovolníků

10.3.1. První pohovor s dobrovolníkem

V informační části by se měl potenciální dobrovolník dozvědět:

- ◆ základní informace o dobrovolnickém programu, jeho cílech,
- ◆ základní informace o organizaci, která se zabývá koordinací programu,
- ◆ informace o zařízení, v němž by měl dobrovolník působit,
- ◆ podmínky, za nichž lze dobrovolnickou činnost v zařízení vykonávat,
- ◆ práva a povinnosti dobrovolníka,
- ◆ možnosti svého uplatnění v zařízení (kde a co, jednorázově nebo ne...)
- ◆ jak probíhá samotný proces zapojování nových dobrovolníků.

Ve druhé části rozhovoru by měly zaznít by měly tyto okruhy otázek:

- ◆ kde se uchazeč o dobrovolnické organizaci dozvěděl,
- ◆ co ho vede k dobrovolnictví jako takovému,
- ◆ zda už má nějaké zkušenosti jako dobrovolník,
- ◆ proč se rozhodl právě pro dobrovolnictví v nemocničním zařízení,
- ◆ co od něho očekává,
- ◆ o jaký typ činnosti má zájem a kolik času jí chce věnovat,
- ◆ má nějakou zkušenost s podobným druhem organizace nebo aktivit na které se hlásí,
- ◆ co jeho samotného baví, jaké jsou jeho zájmy, co z toho může nabídnout a využít v rámci náplně své dobrovolnické činnosti,
- ◆ zda by raději věnoval dobrovolnické činnosti sám, ve dvojici nebo ve skupině dobrovolníků

10.4. Proč to ti dobrovolníci vlastně dělají?

Ještě než začnete číst dál, zkuste se zamyslet nad motivy dobrovolníků.

Mezi nejčastějšími motivy dobrovolníků patří:

- ◆ pocit užitečnosti, smysluplnosti
- ◆ uspokojení, že pomohli člověku, nebo dobré věci
- ◆ nové zkušenosti, poznat nové věci
- ◆ navázání nových vztahů, vyzkoušení svých možností
- ◆ prospěšné naplnění svého volného času

- ◆ vracení „dluhu“ (někdo jim pomohl) nebo jednou mohou také potřebovat pomoc
- ◆ „pomáhat se má“
- ◆ chtějí být příkladem druhým
- ◆ baví je to

Zatímco dobrovolnice Kateřina přemývá nádobí, které se před ní pokusila již jednou umýt babička, za kterou Kateřina již rok chodí, babička shrnuje: „U nás si spousta lidí o dobrovolnících myslí, že musí být nějak ujetí.“ Kateřina k tomu od dřezu dodává: „Ale ono to má přínos pro obě strany. Dostávám tady toho hodně do života. Poznávám, co je důležité. Změnil se mi žebříček hodnot.“

10. 5. Jak zařídit, aby v organizaci dobrovolníci dlouho zůstali?

Kontakt dobrovolníka s koordinátorem

- ◆ dobrý koordinátor dobrovolníků by měl své dobrovolníky znát a mít o ně zájem
- ◆ znát jejich očekávání od dobrovolnictví (i od koordinátora, organizace...)
- ◆ zjišťovat od počátku co je pro daného dobrovolníka motivací a oceněním, naopak co jej odradí (při rozhovoru, při výcviku, v průběžném kontaktu)

Aby dobrovolníkovi u nás bylo dobře a aby ho to u nás bavilo....

1) *Potřebuje:*

- ◆ vědět, že je u nás vítaný...
- ◆ vědět, že si vážíme jeho práce ...
- ◆ vědět, že si ho vážíme jako člověka, ne jen jako levné pracovní síly
- ◆ přicházet do příjemné atmosféry (zajímavé prostředí, zajímaví lidé, mít pro něj atraktivní program)
- ◆ zpětnou vazbu pro svoji práci
- ◆ prostor pro svoji práci a pro kreativitu
- ◆ jasná a jednoduchá pravidla pro fungování dobrovolníků
- ◆ otevřenost a upřímnost v komunikaci

2) *Nezapomínejme dobrovolníkům říkat často děkuji...*

- ◆ dobrovolníci nečekají finanční ohodnocení
- ◆ stojí o to být ohodnoceni lidsky (vlídnost, poděkování)
- ◆ měli bychom znát motivy dobrovolníka a snažit se poznat jeho osobnost, to čeho on sám chce docílit, čeho si na své práci váží a na věnovat zvýšenou pozornost
- ◆ dávat najevo že si jeho práce vážíme, že je pro nás kolegou, je pro nás potřebný
- ◆ vytvářet podmínky pro to, aby mohl odvádět kvalitní práci

3) *Materiální zázemí*

- ◆ vyhrazené místo pro osobní věci i pro pomůcky pro práci s klienty
- ◆ WC, kuchyňka, možnost se občerstvit, poskytnout občerstvení (čaj, kávu, sušenky)
- ◆ poskytnutí prostoru pro přípravu práce s klienty
- ◆ umožnit zvýhodněný přístup k různým službám organizace (možnost práce s PC, kopírka, telefon)
- ◆ pokrytí finančních nákladů dobrovolníkovi (cestovné, telefonní karty, výtvarné potřeby apod.)

4) Lidské zázemí

a) Ze strany koordinátora

- ◆ rychlé a smysluplné reagování na podněty a připomínky dobrovolníků
- ◆ rychlá a účinná pomoc dobrovolníkovi v případě, že o ni požádá, rychlé řešení konfliktů
- ◆ zřetelná shoda mezi deklarovanými cíli, posláním a smyslem dobrovolnické činnosti
- ◆ v dané organizaci a praxi
- ◆ jasná dohoda s dobrovolníkem (jasně jaká činnost, v jakém rozsahu a kdy nebo za jakých podmínek dohoda končí)
- ◆ neotálet, když nás dobrovolník žádá o pomoc (problémy ve vztazích s klienty, pracovníky organizace apod.)
- ◆ spolehlivost, dochvilnost koordinátora nebo kontaktní osoby, jejich zapálenost pro program
- ◆ zpětná vazba tzn. doprovázení dobrovolníka během programu (být jeho průvodcem a společníkem)
- ◆ hodnocení dobrovolníka a seznamovat je se svým hodnocením - důležitá zpětná vazba, otevřenost, upřímnost
- ◆ průběžné a pravidelné scházení nad hodnocením zlepšuje vzájemnou důvěru mezi koordinátorem a dobrovolníkem, ukazuje náš zájem o dobrovolníka

b) Ze strany ostatních pracovníků organizace a klientů

- ◆ jasné signály že činnost dobrovolníků je smysluplná a vítaná
- ◆ příjemná atmosféra v organizaci tzn. osvěta o užitečnosti dobrovolníků v organizaci (u personálu, klientů, rodinných příslušníků)

5) Možnost vlastního rozvoje

- ◆ nabídka školení, seminářů, nabytí specifických znalostí a dovedností
- ◆ zapůjčení odborné literatury
- ◆ uhrazení výcviku

Několik dalších námětů jak můžeme ocenit a motivovat dobrovolníka

- ◆ fotky ze společných akcí jako dárek
- ◆ upomínkový předmět, např. s logem organizace (tričko, hrneček...)
- ◆ společný oběd, večeře, posezení v cukrárně, kavárně (příp. s nějakým programem) s ostatními dobrovolníky
- ◆ společná akce pro dobrovolníky a ostatní zaměstnance
- ◆ přání k narozeninám, svátku, složení maturity, přijetí na VŠ apod.
- ◆ děkovný dopis dobrovolníkovi
- ◆ uvedení dobrovolníka ve výroční zprávě
- ◆ jmenování zkušeného dobrovolníka poradcem programu
- ◆ zajištění cen od sponzorů (sleva na nákup, fitnesscentra, lístky do divadla, do kina),
- ◆ u studentů - vydání osvědčení o dobrovolnické činnosti pro přijímající zkoušky, uznání dobrovolnické činnosti jako praxe
- ◆ přizvání k rozhovoru pro tisk, rozhlas, apod.
- ◆ navržení na ocenění pro dobrovolníky „Křesadlo“

Závěrem

- ◆ Možností jak obdarovat či ocenit dobrovolníka jsou velice různorodé, mohou být formální i neformální a závisí nápaditostí i šikovností koordinátora, finančních možnostech organizace i osobnosti každého dobrovolníka.
- ◆ Každý člověk je jiný a každému vyhovuje jiný způsob ocenění měli bychom znát motivy dobrovolníka – co je pro někoho oceněním, může být pro druhého spíše trestem.

11. Strategie práce s dobrovolníky – výcvik, supervize

Cíl:

- vysvětlit důležitost výcviku dobrovolníků
- představit jeho hlavní náplň
- objasnit pojem supervize dobrovolnického programu

Klíčová slova:

- výcvik
- supervize
- supervizor

11.1. Proč výcvik?

Dobře připravený výcvik dává dobrovolníkovi pocit jistoty, že ví, k čemu se zavázal, obvykle jeho motivaci prohloubí nebo nabude reálnější podoby. Výcvikem předcházíme nereálným očekáváním či budoucím nedorozuměním mezi dobrovolníkem, personálem a klienty.

Dobrovolníci:

- se vzájemně poznají, vytvoří partu, stmelí se
- lépe poznají svého koordinátora, vytvoří se vztah mezi nimi
- lépe poznají „svou“ organizaci, poznají její poslání, cíle, seznámí se se strukturou organizace, základními dokumenty (provozní řád, popř. statut)
- ujasní si svoji roli v organizaci
- ujasní si své motivace, očekávání, obavy a strachy
- získají a procvičí si potřebné dovednosti (např. sociálně psychologické, komunikační..)
- získají základní teoretické vybavení (např. klinické optimum dítěte, právní otázky apod.)
- většinou projdou psychologickým posouzením jejich osobnosti

Z následujících položek (aktivit) zkuste vytvořit plán výcviku dobrovolníků pro dobrovolnický program Pět P (viz kap. 8) – přemýšlejte, jaké aktivity jsou vhodné na výcvik zařadit a proč.

- práce s kazistikami klientů
- uvítání
- smyslové aktivity
- seznámení se supervizorem programu
- vysvětlení struktury dobrovolnického programu
- psychologické testy
- informace o programu výcviku
- úkol dobrovolníků v organizaci
- nácvik komunikačních dovedností
- zpětná vazba v průběhu výcviku
- využití her u seznamování
- informace o organizaci
- právní předpisy týkající se dobrovolnictví
- sepisování smluv s dobrovolníky
- vyhodnocení psychologických testů
- malování s dobrovolníky
- rozdávání prezentačních materiálů o dobrovolnické činnosti
- seznamování – pouze jména
- informace o pojištění dobrovolníků
- motivy dobrovolníků a práce s nimi
- klinické minimum klienta
- vybírání výpisů z rejstříku trestů
- přestávky, kafičko
- zjišťování zkušeností dobrovolníků
- podepsání prohlášení o bezúhonnosti

- brainstorming obav a strachů dobrovolníků
- rozdávání dárků dobrovolníkům
- podrobné vyprávění o klientech
- představení všech pracovníků organizace
- povídání o zájmech dobrovolníků
- seznamování – každý o sobě něco řekne
- informace o dobrovolnictví obecně
- informace o Mezinárodním roku dobrovolníků
- informace o postižení klientů
- podepsání mlčenlivosti o všech datech zmiňovaných na výcviku
- seznámení s nějakým klientem – přímý kontakt
- pravidla dobrovolnického programu
- přehrávání modelových situací
- anamnéza rodin dobrovolníků
- odpočinkové hry
- volný program
- sport v přírodě
- práce s motivy dobrovolníků
- ukázka fotek a videodokumentace
- návštěva již zapojeného dobrovolníka
- hry, které „lámou ledy““
- nácvik potřebných dovedností k výkonu dobrovolnické činnosti

11.2. Výcvik...

- skupinový
- individuální

Z hlediska časové náročnosti:

- krátkodobý (od několika minut do několika hodin)
- 2 – 3 denní (většinou víkendový)
- dlouhodobý (od týdních až po několikaleté)

Z hlediska obsahu:

- obecná část (základní informace o dobrovolnictví, seznámení s organizací, s jejím posláním, cíli, strukturou, ujasnění si role dobrovolníka, určení a představení koordinátora či kontaktní osoby, na kterou se může dobrovolník kdykoliv obrátit)
- odborná část (motivace, obavy, strachy, očekávání dobrovolníků, aktivity ke konkrétní dobrovolnické činnosti, psychologické posouzení)

11.3. Po výcviku...

- ◆ na konci výcviku nechat dobrovolníkům vyplnit zpětnou vazbu
- ◆ nechat dobrovolníky svobodně se rozmyslet, zda svoji budoucí činnost chtějí opravdu dělat (výcvik není nic zavazujícího)
- ◆ dobrovolník je zařazen do evidence (buď čeká na vhodného klienta nebo může ihned vykonávat „svoji“ činnost)
- ◆ v případě, že dobrovolníci nejsou ihned zapojeni do dobrovolnické činnosti, je dobré pozvat je po týdnu až 14ti dnech na setkání, popovídat si o výcviku, co se změnilo, jak se na svoji budoucí činnost dívají s odstupem

Fotodokumentace z výcviku dobrovolníků programu Pět P

můj „ideální“ klient

psychologické testy

práce s motivy

11.4. Supervize dobrovolnického programu

Průběžná supervize dobrovolnické činnosti je nutností, bez níž by kvalitní činnost dobrovolníků byla nemyslitelná. Problémem je, že pojem supervize je slovo velmi těžko definovatelné. Pochází z angličtiny, původně z ekonomického prostředí, kde znamenalo „dohlížení“ či kontrolu. Význam slova se však postupně rozšířil, nyní se často mluví o „nadhledu“. Nejde tedy o dohled ani kontrolu. V supervizi platí zásada, že neexistují chyby, existují pouze podněty k lepšímu řešení.

Základní cíle supervize:

1. Dobrovolník má možnost pravidelně vyjádřit své pocity, radosti, strasti či osobní nepohodu ze vztahu mezi ním a klientem.
2. Supervizor a koordinátor poskytnou dobrovolníkovi zpětnou vazbu na jeho činnost, supervizor je odbornou garancí programu.

3. Dobrovolník získá od ostatních jiný pohled na jeho vlastní činnost, získá také informace, které může využít při své činnosti.
4. Dobrovolník má jistotu, že není odkázán nést sám zbytečnou zátěž nesnázi či problémů, které se vyskytly v souvislosti s jeho činností.
5. Na supervizi získá dobrovolník nejen podporu, ale také ocenění jeho činnosti.
6. Dobrovolník získá prostřednictvím krátkého vstupu informace a zajímavosti z oblasti dobrovolnictví či z oblasti, která jej zajímá.
7. Koordinátor je v pravidelném kontaktu s dobrovolníky a sleduje tak vývoj vztahu dobrovolník – klient.
8. Supervize je formou prevence před ztrátou motivace dobrovolníka, před jeho odchodem.

Supervizi dobrovolníků si představujeme jako komunikaci dobrovolníka, respektive skupiny dobrovolníků, se supervizorem v neohrožujícím prostředí, které umožní dobrovolníkům konzultovat svoje postoje a pocity pramenící z jejich činnosti. Supervize zároveň chrání zájem klienta před případnými nevhodnými aktivitami dobrovolníka.

V současné době se v dobrovolnických programech setkáváme nejčastěji se třemi typy supervize. Jde o setkání dobrovolníka s koordinátorem v případě potřeby, dále o individuální supervizi a skupinovou supervizi.

- a) Setkání dobrovolníka s koordinátorem – dobrovolník má právo kdykoliv požádat koordinátora o schůzku. Má možnost tak vyřešit všechny případné organizační i jiné problémy, koordinátor je mediátorem kontaktu s klientem. Na požádání zprostředkuje koordinátor dobrovolníkovi individuální supervizi.
- b) Individuální supervize – dobrovolník se může obrátit s žádostí o individuální supervizi přímo na supervizora, případně prostřednictvím koordinátora. Dobrovolník tak může se supervizorem v klidu vyřešit náhle vzniklé problémy ve vztahu se svým litlíkem. Dobrovolník se může na supervizora obrátit také s případnou vlastní osobní psychologickou problematikou, která by mohla negativně ovlivnit jejich vztah s klientem. Individuální supervize slouží také k řešení složitějších problémů, na které na skupinové supervizi nebylo mnoho prostoru nebo nebylo vhodné je řešit vzhledem k vazbě na osobní problematiku dobrovolníka.
- c) Skupinová supervize – je nejčastější formou. Ve většině dobrovolnických programů probíhá minimálně jedenkrát měsíčně. Účast je pro dobrovolníky povinná, nesplnění této podmínky může být důvodem k vyřazení z programu. Supervizní skupina má 10 – 15 členů, je vedena supervizorem ve spolupráci s koordinátorem. Ve skupinové supervizi věnujeme pozornost skupinové dynamice. Snažíme se naplnit potřeby výkonu činnosti (zlepšit činnost s klientem za pomoci členů skupiny), potřeby individuální podpory, bezpečí, ocenění a v neposlední řadě také potřeby skupiny (sounáležitost, loajalita, vztah k autoritě).

Je vhodná také určitá struktura supervizí:

- uvítání (přivítání všech dobrovolníků a supervizora, případné představení nových dobrovolníků)
- organizační věci (novinky z oblasti dobrovolnictví, novinky dobrovolnického programu, pojištění, apod.)
- povídání dobrovolníků o vztahu s klientem
- shrnutí
- ukončení neformálním popovídáním.

Supervizor je odbornou garancí, aby program neprobíhal živelně. Role supervizora je především podpůrná, supervizor akceptuje individuální zvláštnosti a potřeby dobrovolníků. Supervizor by měl být člověk, který rozumí problematice dobrovolnického programu, problematice klientů. Je vhodný např. psycholog, pro programy s dětským klientem např. výchovný poradce, sociální pracovník, pro programy se seniory např. gerontolog, lékař apod.

Supervizor zajišťuje, aby měl každý člen skupiny možnost se vyjádřit, volí také vhodné metody supervize. Nejčastější metodou je tzv. případová práce, kdy se každý dobrovolník vyjádří ke svému vztahu s klientem, rozeberou se případné problémy či zátěžové situace, podpoří se dobrý vývoj vztahu. Často se zde využívá také skupinové diskuse a někdy supervizor nabídne možnost přehrání si dané situace. Ke skupinové supervizi patří také tzv. tématické skupiny, kdy skupina formou diskuse řeší typický problém některé fáze vztahu klient – dobrovolník.

12. Evaluace dobrovolnické činnosti, dobrovolnického programu

Cíl:

- vysvětlit důležitost hodnocení dobrovolnické činnosti
- představit jednotlivé typy hodnocení

Klíčová slova:

- hodnocení
- krátkodobé, dlouhodobé
- kvalitativní, kvantitativní

Hodnocení je proces, jehož výsledkem je zkvalitnění naší práce, což neznamena, že bychom ji do té doby dělali špatně. Záleží na rozhodnutí vedení organizace, zda a jak bude hodnotit svoji práci, aby ji mohla v objektivním světle prezentovat veřejnosti, médiím, sponzorům, dobrovolníkům, klientům i vlastním zaměstnancům.

Také dobrovolníci si zaslouží, aby jejich činnost byla evidována, aby věděli, co přináší organizaci jako celku.

Hodnocení je nutné pro rozvoj dobrovolnického programu samotného, jako zpětná vazba pro dobrovolníky, jako podklad pro vedení organizace či pro donátory.

12.1. Druhy hodnocení

- ◆ kvalitativní
- ◆ kvantitativní
- ◆ finanční

- ◆ krátkodobé
- ◆ dlouhodobé

- ◆ pro vnitřní potřebu
 - pro dobrovolníky
 - pro koordinátora
 - pro ostatní zaměstnance
 - pro vedení organizace

- ◆ pro vnější potřebu
 - pro klienty
 - pro donátory
 - pro média
 - pro veřejnost

kvantitativní

- počet aktivních dobrovolníků
- počet hodin dobrovolníků
- počet zapojených klientů
- počet supervizí
- počet výcviků
- počet jednorázových akcí
- výsledky zpětných vazeb
- počet hodin koordinátora
- počet článků v denním tisku, v odborných časopisech
- počet konferencí s aktivní účastí
- a další

kvalitativní

- supervize
- zápisky dobrovolníků
- přání a připomínky dobrovolníků
- přání a připomínky klientů
- kazuistiky
- případové studie
- povědomí široké veřejnosti o dobrovolnickém programu
- náhled odborné veřejnosti na dobrovolnický program
- výsledky jednání s donátory (sponzoři, ministerstva, nadace,...)
- a další

krátkodobé (jednorázové akce)

- ⇒ většinou hodnotíme co nejdříve po skončení dané akce
- ⇒ vhodné je setkání organizátorů, účastníků a dobrovolníků
- ⇒ připomínky, problémy, návrhy, náměty
- ⇒ dále hodnotíme počet účastníků, jejich spokojenost, připomínky
- ⇒ vhodné je použít dotazník, rozhovor,...

dlouhodobé (proces)

- ⇒ zápisky dobrovolníků, jejich připomínky, osobní dojmy
- ⇒ spokojenost klientů, jejich dojmy, přání, příběhy
- ⇒ kvantitativní zhodnocení – počet dobrovolníků, klientů,
- ⇒ možno využít studenty – ročníkové, seminární, bakalářské či diplomové práce

Literatura:

Frič, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. Praha: NROS, AGNES, 2001.

Jandáková, P. *Práce s dobrovolníky*. Praha: Nadace Lotos, 1997.

Kol. *Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace*. Praha: Národní dobrovolnické centrum Hestia, 2003.

Sozanská, O., Tošner, J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2002.

198/2002 Sb. - *Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů*

www.dobrovolnik.cz

www.dobrovolnici.cz

www.hest.cz

Příloha č. 1

Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví

Schváleno mezinárodní správní radou IAVE - Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí - na 16. světové konferenci dobrovolníků, konané v Amsterdamu, v Nizozemí, v lednu 2001, v Mezinárodním roce dobrovolníků.

Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvyšší aspirace lidstva - touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.

V době globalizace a nepřetržitých změn se svět stále zmenšuje, je složitější a vzájemná závislost vzrůstá.

Dobrovolnictví, individuální nebo skupinová činnost, umožňuje:

- udržovat a posilovat takové lidské hodnoty jako jsou družnost, zájem o druhé a služba jiným lidem
- aby jednotlivci mohli uplatňovat svá práva a odpovědnost jako příslušníci komunity a aby se zároveň mohli po celý život učit a růst, realizovat veškerý svůj lidský potenciál
- propojení navzdory rozdílům, které nás neustále rozdělují, abychom mohli žít ve zdravých, udržitelných komunitách a abychom mohli společně usilovat o nalezení nových řešení pro společné úkoly a mohli jsme utvářet náš kolektivní osud

Na úsvitu nového tisíciletí se dobrovolnictví stalo nepostradatelným prvkem každé společnosti. Účinně a prakticky převádí deklaraci Spojených národů, kde se praví: "My, lid," máme moc změnit svět, do běžného života.

* * * * *

Tato deklaráce podporuje právo všech žen, mužů a dětí svobodně se sdružovat a dobrovolně pracovat bez ohledu na kulturní a etnický původ, věk, pohlaví, tělesný stav a společenské nebo ekonomické postavení. Všichni lidé na celém světě by měli mít právo nabídnout jiným lidem a jejich komunitám svůj čas, schopnosti a energii prostřednictvím individuální či kolektivní činnosti a bez nároku na odměnu.

Chceme rozvoj dobrovolnictví, které by:

- pomohlo zapojit celou komunitu do identifikace a řešení jejích problémů
- povzbuzovalo mládež a pomáhalo jí, aby se vedení prostřednictvím služby stalo pro ni trvalou součástí života
- mluvilo za ty, kteří nemohou mluvit sami za sebe
- umožnilo dalším lidem se do dobrovolnictví zapojit
- doplňovalo, avšak nenahrazovalo odpovědnou činnost jiných sektorů i úsilí placených pracovníků
- umožnilo lidem získat nové znalosti a dovednosti a plně rozvinout svůj potenciál, sebedůvěru a tvořivost
- podporovalo rodinnou, komunitní, národní i globální solidaritu

Jsme přesvědčeni, že je společnou odpovědností dobrovolníků a zároveň i organizací a komunit, v nichž působí:

- vytvářet prostředí, v němž dobrovolníci mají smysluplnou práci, která umožňuje dosáhnout dohodnutých výsledků

- definovat kritéria pro účast dobrovolníků, tedy i podmínky, za nichž by organizace a dobrovolník mohli své závazky ukončit, dále pak rozvíjet způsoby, jak činnost dobrovolníků řídit
- poskytovat dobrovolníkům a osobám, jimž slouží dostatečnou ochranu před riziky
- poskytovat dobrovolníkům vhodné školení, pravidelné hodnocení a uznání
- zajistit přístup pro všechny odstraněním veškerých bariér - fyzických, ekonomických, společensko-sociálních a kulturních - bránících jejich účasti

* * * * *

V souladu se základními lidskými právy, která jsou vyjádřena v Deklaraci lidských práv Spojených národů a se zásadami dobrovolnictví a odpovědností dobrovolníků a organizací, v nichž působí, se obracíme na:

1/ všechny dobrovolníky, aby projevili své přesvědčení, že dobrovolnická činnost je tvůrčí a zprostředkující síla, která:

- vytváří zdravé, udržitelné komunity, které uznávají důstojnost všech lidí
- umožňuje všem lidem uplatňovat práva lidských bytostí a tím zlepšit vlastní život
- pomáhá řešit společensko-sociální, kulturní, hospodářské a ekologické problémy
- pomocí celosvětové spolupráce utváří lidštější a spravedlivější společnost

2/ vedoucí představitelé:

- ve všech oblastech, aby se spojili a vytvořili silná, viditelná a účinná místní a národní "dobrovolnická centra" - základní vedoucí organizace dobrovolnictví
- vlád, aby zajistili pro všechny právo na dobrovolnou činnost, aby odstranili veškeré právní překážky bránící účasti na dobrovolné činnosti, aby zapojili dobrovolníky do své práce a poskytli nevládním organizacím prostředky i podporu pro účinnou mobilizaci a vedení dobrovolníků
- v podnikání, aby povzbuzovali své zaměstnance a pomáhali jim působit v komunitě jako dobrovolníci a aby vyčlenili lidské i finanční zdroje pro rozvoj infrastruktury nezbytné pro podporu dobrovolnictví
- v médiích, aby přinášeli příběhy dobrovolníků a poskytovali informace, které by lidi povzbuzovaly a pomáhaly jim zapojit se do dobrovolných činností
- v oblasti vzdělávání, aby vedli lidi všech věkových skupin a pomáhali jim zapojit se do dobrovolných aktivit a aby lidem vytvářeli možnosti uvažovat o jejich službě a učit se z ní
- církví, aby potvrdili dobrovolnictví jako správnou odpověď na duchovní výzvu sloužit všem lidem
- nevládních organizací, aby vytvořili pro dobrovolníky přátelské organizační prostředí a aby vyčlenili lidské a finanční prostředky nezbytné pro účinné začlenění dobrovolníků.

Obracíme se na Spojené národy, aby:

- vyhlásily toto desetiletí jako "Dekádu dobrovolníků a občanské společnosti" a stvrdily tím nezbytnost posílit instituce svobodných společností
- uznaly logo - "červené V" za univerzální symbol dobrovolnictví

IAVE vyzývá dobrovolníky a vedoucí představitelé ze všech oblastí na celém světě, aby se partnersky spojili na propagaci a podporu účinného, všem přístupného dobrovolnictví, symbolu solidarity všech lidí a národů. IAVE vyzývá globální komunitu dobrovolníků, aby tuto Všeobecnou deklaraci o dobrovolnictví studovali, diskutovali o ní, schválili ji a naplnili.

Zákon o dobrovolnické službě

198/2002 Sb.

ZÁKON

ze dne 24. dubna 2002

o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů
(zákon o dobrovolnické službě)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ DOBROVOLNICKÁ SLUŽBA

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu.

(2) Tento zákon se nevztahuje na

- a) činnosti upravené zvláštními právními předpisy, i když tyto činnosti splňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem,
- b) činnosti, které nespĺňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem, i když jsou vykonávány dobrovolníky.

Vymezení pojmů

§ 2

(1) Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

- a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,
- b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo
- c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.

(2) Za dobrovolnickou službu uvedenou v odstavci 1 se nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů, anebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti anebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.

(3) Dobrovolnická služba je podle své povahy krátkodobá nebo, je-li vykonávána po dobu delší než 3 měsíce, dlouhodobá.

§ 3

(1) Dobrovolníkem může být fyzická osoba

- a) starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky,
- b) starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí,

kteřá se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu.

(2) Dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu na základě smlouvy¹⁾ uzavřené s vysílající organizací; v případě dlouhodobé dobrovolnické služby nebo v případě krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být tato smlouva písemná.

(3) Je-li fyzická osoba v pracovněprávním vztahu, služebním poměru, členském poměru nebo je-li žákem nebo studentem, vykonává jako dobrovolník dobrovolnickou službu mimo svůj pracovněprávní vztah, služební poměr, členský poměr, školní vzdělávání nebo studium.

(4) Výkon vojenské činné služby nebo civilní služby je překážkou výkonu dobrovolnické služby.

1) Občanský zákoník.

§ 4

(1) Vysílající organizací podle tohoto zákona je právnická osoba se sídlem v České republice, která dobrovolníky vybírá, eviduje, připravuje pro výkon dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby za podmínky, že má udělenou akreditaci (§ 6).

(2) Přijímající organizací podle tohoto zákona je osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána, způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát závazkům z této smlouvy.

(3) Vysílající organizace může vedle smluv uzavíraných s přijímajícími organizacemi uzavřít smlouvy i s dobrovolníky o výkonu dobrovolnické služby v její prospěch. Podmínkou je, že předmětem těchto smluv uzavíraných s přijímajícími organizacemi a s dobrovolníky je též druh dobrovolnické služby a že dobrovolník není členem vysílající organizace ani k ní nemá jiný právní vztah. V těchto případech pro vztah mezi dobrovolníkem a organizací, v jejíž prospěch dobrovolník dobrovolnickou službu vykonává, platí příměně ustanovení o právech a povinnostech vysílající i přijímající organizace a ustanovení o právech a povinnostech dobrovolníka.

Smlouvy

§ 5

(1) Pro výkon krátkodobé dobrovolnické služby, nejde-li o dobrovolnickou službu, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být mezi dobrovolníkem a vysílající organizací sjednáno alespoň místo, předmět a doba výkonu dobrovolnické služby, a podle povahy dobrovolnické služby též poskytnutí pracovních prostředků a ochranných pracovních prostředků dobrovolníkovi, popřípadě předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce a potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce [odstavec 2 písm. b) bod 3].

(2) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby nebo krátkodobé

dobrovolnické služby, k jejímž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí vždy obsahovat

- a) jméno, příjmení, rodné číslo nebo, není-li přiděleno, datum narození, místo trvalého pobytu dobrovolníka a název a sídlo vysílající organizace,
- b) ujednání
 1. o účasti na předvstupní přípravě organizované vysílající organizací; součástí předvstupní přípravy musí být podle povahy dobrovolnické služby i informování dobrovolníka o možných rizicích spojených s výkonem dobrovolnické služby, která by mohla ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka,
 2. podle povahy dobrovolnické služby o předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce a o předložení písemného prohlášení, že v době sjednání smlouvy není proti dobrovolníkovi vedeno trestní řízení,
 3. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce, ve kterém registrující lékař na základě posouzení zdravotního stavu dobrovolníka vymezi činnosti, které s ohledem na svůj zdravotní stav není dobrovolník schopen vykonávat,
 4. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o seznámení dobrovolníka s prevencí infekčních nemocí včetně antimalarické prevence (profylaxe), vyžadují-li to podmínky území, ve kterém má dobrovolník působit, jako podmínkách pro účast v dobrovolnické službě,
- c) místo, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby v rámci určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby,
- d) způsob stravování a ubytování dobrovolníka,
- e) závazek dobrovolníka vrátit poměrnou část výdajů vynaložených vysílající organizací, pokud předčasně ukončí výkon dobrovolnické služby z jiných než zřetele hodných důvodů,
- f) podle povahy dobrovolnické služby ujednání o náhradách výdajů spojených s nezbytnou přípravou na účast dobrovolníka v určitém programu nebo projektu dobrovolnické služby, o náhradě nákladů spojených s cestou na místo působení v zahraničí a zpět, o kapesném ke krytí běžných výdajů na místě působení, o poskytnutí pracovních prostředků a osobních ochranných pracovních prostředků,
- g) podle povahy dobrovolnické služby rozsah pracovní doby, doby odpočinku, podmínky pro udělení dovolené a důvody, za kterých lze výkon dobrovolnické služby předčasně ukončit.

(3) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby může obsahovat rovněž ujednání, že dobrovolník před vysláním k výkonu dobrovolnické služby podá přihlášku k účasti na důchodovém pojištění, splňuje-li podmínky podle zvláštního právního předpisu,²⁾ a závazek vysílající organizace platit za něho pojištění na důchodové pojištění stanovené alespoň z minimálního vyměřovacího základu,³⁾ je-li dlouhodobá dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(4) Dobrovolníkovi za výkon dobrovolnické služby nenáleží odměna.

(5) Při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, podmínek pro udělení dovolené a pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se použijí přiměřeně pracovní právní předpisy a při sjednání výše kapesného se použijí přiměřeně předpisy o cestovních náhradách.

2) § 6 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

3) § 3 odst. 3, § 5b a 16 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku

zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vysílající organizace

§ 6

(1) Vysílající organizaci uděluje akreditaci Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo"). Ministerstvo uděluje akreditaci na návrh akreditační komise složené po 1 zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva financí, Rady vlády pro nestátní neziskové organizace; akreditační komise je poradním orgánem ministerstva.

(2) Ministerstvo udělí akreditaci podle odstavce 1 organizaci, která je občanským sdružením, obecně prospěšnou společností, církví nebo náboženskou společností nebo církevní právnickou osobou církve nebo náboženské společnosti, pokud doloží, že je schopna s ohledem na kvalifikační složení svých orgánů, zaměstnanců nebo členů, konkrétní projekty nebo programy dobrovolnické služby a finanční způsobilost organizovat přípravu a provádění dobrovolnické služby a plnit další povinnosti vyplývající z tohoto zákona. Akreditace se uděluje na dobu 3 let.

(3) Ministerstvo vede seznam vysílajících organizací, kterým udělilo akreditaci. Tento seznam je veřejným seznamem přístupným elektronicky. Jeho součástí je i vymezení jednotlivých druhů dobrovolnické služby a jejich zaměření, jejichž organizování a zajišťování vysílající organizace provádí.

§ 7

(1) Vysílající organizace je povinna uzavřít před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické služby způsobí sám nebo mu bude při výkonu dobrovolnické služby způsobena. Dobrovolník odpovídá pouze za škodu způsobenou úmyslně.

(2) Vysílající organizace před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí sjedná podle povahy dobrovolnické služby a podmínek státu, v němž má být dobrovolnická služba vykonávána, v tomto státě zdravotní pojištění dobrovolníka.

(3) Vysílající organizace odpovídá dobrovolníkovi za to, že vykonává-li dobrovolnickou službu mimo obec svého trvalého pobytu, bude podle povahy dobrovolnické služby řádně a ve zdravotně nezávadném prostředí ubytován a že dobrovolnickou službu bude v závislosti na její povaze vykonávat v podmínkách neohrožujících jeho život nebo zdraví.

(4) Vysílající organizace smí uzavřít smlouvu podle § 5 s dobrovolníkem, který v době, v níž má být smlouva uzavřena, nedosáhl věku 18 let, jen s písemným, úředně ověřeným souhlasem jeho zákonného zástupce nebo se souhlasem jeho zákonného zástupce zapsaným u vysílající organizace do protokolu; bez tohoto souhlasu je smlouva neplatná.

(5) S dobrovolníkem mladším 18 let nesmí být sjednán výkon takové dobrovolnické služby, která by byla nepřiměřená anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštěm jeho věku

nebo při níž by byl vystaven zvýšenému nebezpečí úrazu nebo jinému poškození zdraví; dobrovolník v tomto věku nesmí být vyslán k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí.

(6) Vysílající organizace je povinna při výběru dobrovolníků, s nimiž uzavře smlouvu, a při sjednávání podmínek výkonu dobrovolnické služby uplatnit rovné zacházení, s výjimkou případu, kdy to povaha dobrovolnické služby neumožňuje.

§ 8

(1) Vysílající organizace uzavře před vysláním dobrovolníka na místo jeho působení písemnou smlouvu s přijímající organizací, v níž s ohledem na povahu určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby navzájem dohodnutého s přijímající organizací, sjedná zejména podmínky výkonu dobrovolnické služby, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby, způsob ubytování a stravování dobrovolníků, jejich vybavení pracovními prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky, způsob ověřování průběhu dobrovolnické služby vysílající organizací za účelem kontroly dodržování smlouvy a hodnocení práce dobrovolníků. Součástí smlouvy mezi vysílající a přijímající organizací musí být rovněž ujednání o povinnosti přijímající organizace informovat vysílající organizaci o rizicích, která mohou ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka, vzniklých v průběhu výkonu dobrovolnické služby, a přijmout neprodleně opatření, která tato rizika vyloučí, a v případě neodstranitelných rizik omezí.

(2) Vysílající organizace nesmí uzavřít smlouvu s přijímající organizací, jejímž předmětem činnosti je podnikání, anebo na výkon takové dobrovolnické služby, jejímž účelem by bylo nahradit činnosti vykonávané jinak u přijímající organizace osobami v pracovněprávním vztahu, služebním nebo členském poměru, anebo zajišťované pro přijímající organizaci jinými osobami v rámci jejich podnikání.

(3) Vysílající organizace jsou povinny vhodným způsobem zveřejňovat roční výroční zprávy o své činnosti nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku.

§ 9

(1) Pokud ministerstvo zjistí, že vysílající organizace, která má udělenou akreditaci, přestala splňovat podmínky stanovené tímto zákonem pro udělení akreditace (§ 6 odst. 2) nebo přes upozornění ze strany ministerstva nadále neplní povinnosti stanovené tímto zákonem, akreditaci této organizace po projednání v akreditační komisi zruší; přitom dbá, aby tím nebylo dotčeno splnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv.

(2) Zanikne-li vysílající organizace, s níž má dobrovolník uzavřenu smlouvu podle § 5, přecházejí práva a povinnosti z této smlouvy na jejího právního nástupce, a není-li ho, na stát; ministerstvo poté bez zbytečného odkladu smluvně převede tato práva a povinnosti na jinou vhodnou vysílající organizaci.

(3) Ministerstvo je oprávněno z vlastního nebo jiného podnětu ověřovat, zda vysílající organizace plní podmínky stanovené tímto zákonem; postupuje přitom podle zákona o státní kontrole.

§ 10

Využívání dobrovolnické služby státem
a územními samosprávnými celky

Státní orgány, organizační složky státu, orgány a organizační

složky územních samosprávných celků mohou využívat dobrovolnickou službu v mezích své zákonné působnosti k účelům stanoveným v § 2;

v tomto případě mají postavení přijímající organizace podle tohoto zákona. Mohou rovněž, zejména při organizování dobrovolnické služby do zahraničí, bezúplatně zprostředkovat uzavření smlouvy mezi vysílající organizací se sídlem v České republice a přijímající organizací.

§ 11

Dotace

(1) Ministerstvo může poskytnout vysílajícím organizacím dotaci ke krytí

- a) pojistného placeného na základě pojistné smlouvy uzavřené vysílající organizací podle § 7 odst. 1,
- b) části výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické služby a se zajišťováním výkonu dobrovolnické služby,
- c) pojistného na důchodové pojištění placeného podle § 5 odst. 3 za dobrovolníka, a to ve výši pojistného stanoveného z minimálního vyměřovacího základu,³⁾ pokud je dlouhodobá dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(2) Dotace podle odstavce 1 je v průběhu kalendářního roku vysílajícím organizacím poskytována zálohově, a po skončení kalendářního roku ji vysílající organizace zúčtují podle skutečně vynaložených výdajů, počtu skutečně vyslaných dobrovolníků k výkonu dobrovolnické služby a skutečně zaplaceného pojistného na důchodové pojištění ve výši podle odstavce 1 písm. c). Vysílající organizace sdělí ministerstvu na základě jeho výzvy údaje potřebné pro výpočet výše dotace a zálohy na ni.

(3) Dotace podle odstavce 1 se za příslušný kalendářní rok neposkytne vysílající organizaci, pokud sjedná nebo obdrží úplatu nebo jinou penězi ocenitelnou výhodu od přijímající organizace.

3) § 3 odst. 3, § 5b a 16 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o veřejném zdravotním pojištění

§ 12

V § 7 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 242/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb. a zákona č. 155/2000 Sb., se tečka za písmenem m) nahrazuje čárkou a doplňuje

se písmeno n), které zní:

"n) osoby vykonávající dlouhodobou dobrovolnickou službu na základě smlouvy s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, v rozsahu překračujícím v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu, pokud není dobrovolník plátcem pojistného podle § 5 nebo za něj není plátcem pojistného stát podle předchozích písmen a) až m)."

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o důchodovém pojištění

§ 13

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 224/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb.,

zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 166/2001 Sb., zákona č. 188/2001 Sb. a zákona č. 353/2001 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 1 se tečka za písmenem c) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které včetně poznámky pod čarou č. 6a) zní:

"d) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy

uzavřené s vysílající organizací podle zvláštního právního předpisu;6a) za dobu přede dnem podání přihlášky je účast na pojištění možná nejvýše v rozsahu dvou let bezprostředně před tímto dnem.

6a) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)".

2. V § 6 odst. 2 se věta první nahrazuje touto větou: "Pojištění jsou účastny též ostatní osoby starší 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění."

3. V § 107 se odstavec 4 zrušuje.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o zaměstnanosti

§ 14

V § 13 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 578/1991 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb., se tečka na konci písmene g) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:

"h) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby v rozsahu překračujícím

v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra."

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o daních z příjmů

§ 15

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 117/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 453/2001 Sb., zákona č. 483/2001 Sb., zákona č. 50/2002 Sb., zákona č. 128/2002 Sb. a zákona č. 210/2002 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odst. 1 se tečka za písmenem zi) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zj), které včetně poznámky pod čarou č. 4h) zní:

"zj) plnění poskytované v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby podle zvláštního právního předpisu.4h)

4h) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně

některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)".

2. V § 19 odst. 1 se tečka za písmenem zb) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zc), které zní: "zc) příjmy plynoucí v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby poskytované podle zvláštního právního předpisu.4h)".

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

§ 16

V § 20 odst. 15 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění zákona č. 117/2001 Sb., se za slovo "účely" vkládají slova ", bezúplatné nabytí majetku v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby poskytované podle zvláštního právního předpisu13b)".

Poznámka pod čarou č. 13b) zní:

"13b) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)".

Dosavadní poznámka pod čarou č. 13b) se označuje jako poznámka pod čarou č. 13c), a to včetně odkazu na poznámku pod čarou.

ČÁST SEDMÁ

ÚČINNOST

§ 17

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Klaus v. r.
Havel v. r.
v z. Rychetský v. r.

Příloha č. 3

Kodex dobrovolníka – práva a povinnosti

Dobrovolníkem je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí.

Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoliv, protože každý z nás umí něco, co může nabídnout druhým.

Důvodů, proč se lidé stávají dobrovolníky, je velké množství. Dobrovolná činnost jim může přinést pocit užitečnosti, nové zkušenosti, kontakty, nové dovednosti a mnoho dalšího.

V každém případě je důležité, aby činnost dobrovolníka probíhala pod záštitou organizace, která poskytne dobrovolníkovi potřebné zázemí.

Od 1.1.2003 platí zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě. Ten upravuje pouze podmínky pro státem podporované dobrovolnictví, nikoliv podmínky dobrovolné činnosti obecně. Z toho vyplývá, že neexistuje povinnost dobrovolníků či organizací naplňovat podmínky tohoto zákona, pokud nestojí o podporu státu v této oblasti.

POKUD SE ROZHODNETE STÁT SE DOBROVOLNÍKEM, ZKUSTE SI ODPOVĚDĚT NA NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY:

- ✓ Proč se chci stát dobrovolníkem a co od této činnosti očekávám?
- ✓ Kolik času mohu dobrovolné činnosti věnovat?
- ✓ Chci se účastnit dlouhodobých, krátkodobých nebo jednorázových činností?
- ✓ Mám nějaké speciální dovednosti, schopnosti nebo zkušenosti, které bych při své dobrovolné pomoci mohl/a využít?
- ✓ Jaká oblast dobrovolnické činnosti mě zajímá (například práce s dětmi, seniory, manuální práce, administrativní výpomoc atd.).

Odpovědi na tyto otázky by Vám měly ulehčit rozhodování kde a komu chcete jako dobrovolník pomoci.

PRÁVA DOBROVOLNÍKA A MOŽNÁ NABÍDKA ORGANIZACE, KTERÉ BUDE POMÁHAT

- ❖ Právo dostat úplné informace o poslání a činnosti organizace, ve které chce dobrovolník pomoci.
- ❖ Právo dostat úplné informace o činnosti, kterou by měl dobrovolník vykonávat, včetně její obsahové a časové náplně.
- ❖ Právo na činnost, která bude naplňovat očekávání dobrovolníka.
- ❖ Kontakt a spolupráce s koordinátorem dobrovolníků nebo jinou osobou, která je pověřena kontaktem s dobrovolníky v dané organizaci.
- ❖ Kontakt a spolupráce s osobou, která dobrovolníkovi činnost zadává a zpět ji od něj přijímá.
- ❖ Právo na zaškolení, výcvik, trénink.
- ❖ Právo na supervizi (setkání, kdy dobrovolník může sdělit své pocity, zkušenosti, problémy i úspěchy) - individuálně či ve skupině společně s jinými dobrovolníky působícími v organizaci.
- ❖ Právo říci „ne“, pokud činnost nebude vyhovovat zájmům a schopnostem dobrovolníka.
- ❖ Právo vědět, zda vykonaná činnost byla efektivní – možnost účastnit se hodnotícího procesu.
- ❖ Právo být za dobře vykonanou činnost morálně ohodnocen.
- ❖ Právo být pro výkon dobrovolné činnosti pojištěn pro případ odpovědnosti za škody.
- ❖ V případě neuspokojivé spolupráce právo opětně kontaktovat dobrovolnické centrum se žádostí o nabídku dalších dobrovolných aktivit.

POVINNOSTI DOBROVOLNÍKA

- ✓ splnit úkoly, ke kterým se zavázal,
- ✓ být spolehlivý,
- ✓ nezneužívat projevené důvěry,
- ✓ požádat o pomoc, kterou při své činnosti potřebuje,
- ✓ znát a brát na vědomí své limity (časové, zdravotní atd.),
- ✓ být „týmovým hráčem“,
- ✓ ztotožňovat se s posláním organizace, pro kterou činnost vykonává a dle toho ji navenek prezentovat.

REGISTRAČNÍ KARTA DOBROVOLNÍKA

registrační číslo: *Kopie registrační karty bude předána koordinátorovi v organizaci.*

Jméno a příjmení					Rok narození	
Kontaktní adresa	ulice		město		PSČ	
Telefon			Jiný telefon (mobil apod.)			
Jiný kontakt (internát, zaměstnání, e-mail)						

Současné povolání/ studium	zaměstnán/a: ano ne					
-------------------------------	---------------------	--	--	--	--	--

Nejvyšší dokončené vzdělání						
--------------------------------	--	--	--	--	--	--

Pracoval/a jste někdy jako dobrovolník? (pokud ano, čím jste se zabýval/a)						
---	--	--	--	--	--	--

Máte doporučení pro dobrovolnickou práci ? (jaké)						
--	--	--	--	--	--	--

Vaše zkušenosti v sociálně zdravotní oblasti						
---	--	--	--	--	--	--

Kdy a jak často se můžete věnovat dobrovolnické činnosti? (*podtrhněte, případně upřesněte*)
 Jednorázová činnost (akce) Krátkodobá činnost (týdny, měsíce) Dlouhodobá činnost (1/2 roku a více)

Máte nějaké omezení Vaší dobrovolnické činnosti (dopravou, zdravotními důvody, apod.)?						
--	--	--	--	--	--	--

Proč chcete pracovat jako dobrovolník?

Příloha č. 5

Kontrakt uzavíraný s dobrovolníkem

Občanské sdružení HESTIA – Národní dobrovolnické centrum

se sídlem: Na Poříčí 12, Praha 1, 115 30, tel.: 224 872 075-7, e-mail: hestia@hest.cz

(dále jen „HESTIA – NDC“)

a

dobrovolník

Jméno a příjmení

RČ, OP

Bydliště, telefon

Kontaktní adresa a telefon

Škola, zaměstnání (adresa)

(dále jen „dobrovolník“)

Čl. I.

Účel smlouvy:

- 1) Účelem smlouvy je úprava základní práv a povinností obou smluvních stran v rámci výkonu dobrovolné činnosti dobrovolníka.
- 2) Tato smlouva je uzavřena podle občanského zákoníku.

Čl. II.

Ustanovení týkající se dobrovolníka

- 1) Předmětem činnosti dobrovolníka je:
- 2) Místo výkonu činnosti dobrovolníka:
- 3) Čas výkonu dobrovolné činnosti:
- 4) Dobrovolník souhlasí s tím, že dobrovolnou činnost vykonává bez nároku na finanční odměnu.
- 5) Dobrovolník má nárok na úhradu nákladů vzniklých v souvislosti s výkonem jeho dobrovolné činnosti pouze tehdy, pokud jejich vynaložení předem oznámí a pokud jejich úhradu odsouhlasí odpovědná osoba HESTIA - NDC (zástupce ředitelky).
- 6) Dobrovolník je povinen účastnit se supervizních nebo jiných evaluačních setkání, a to v následujícím rozsahu a formě:
- 7) Dobrovolník je povinen se ze supervizního nebo evaluačního setkání omluvit, pokud se na něj nemůže dostavit. Dle potřeb je poté možno sjednat náhradní termín schůzky.
- 8) Koordinátorem za HESTIA – NDC je:, koordinátor je kontaktní osobou pro dobrovolníka.
- 9) Dobrovolník souhlasí se zásadami mlčenlivosti, které jsou nedílnou součástí této smlouvy a stvrzuje je svým podpisem.
- 10) Dobrovolník byl poučen o svých právech a povinnostech v rámci výkonu dobrovolné činnosti.
- 11) Dobrovolníci, kteří se účastní jednorázových akcí, jejichž nabídku jim zprostředkovává HESTIA – NDC, berou na vědomí, že se těchto akcí účastní na vlastní odpovědnost. Zároveň se zavazují potvrzovat svou účast na jednorázových akcích neodkladně a co nejdříve.
- 12) Dobrovolník se zavazuje neprodleně oznámit změnu svých kontaktních adres a telefonů.

Čl. III.

Ustanovení týkající se HESTIA – NDC

- 1) HESTIA – NDC je povinno zajistit každému dobrovolníku koordinátora, který je pro něj kontaktní osobou, vede supervize a jiná evaluační setkání v dohodnutém rozsahu a formě.
- 2) HESTIA – NDC je povinno seznámit každého dobrovolníka s jeho právy povinnostmi, které s výkonem dobrovolné činnosti souvisejí.
- 3) Koordinátor dobrovolníkovi zadává úkoly, jejich rozsah, termín dokončení a výsledky jeho činnosti od něj přijímá.

- 4) Koordinátor se zavazuje dobrovolníkům, kteří se účastní jednorázových akcí, zprostředkovávat nabídky na tyto akce neodkladně a co nejdříve. Za připravenost a úspěšnost akce však koordinátor neručí.

Čl. IV. Společná ustanovení

- 1) Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, každá smluvní strana obdrží jedno vyhotovení.
- 2) Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou, pokud není v předchozích bodech uvedeno jinak.
- 3) Platnost smlouvy končí buď na základě písemné výpovědi dobrovolníka – výpovědní lhůta 14 dní, dohodou, uplynutím sjednané doby, splněním úkolu nebo odvoláním dobrovolníka ze strany HESTIA – NDC.
- 4) Případné změny smlouvy jsou možné po projednání a souhlasu obou zúčastněných stran.

V Praze dne

.....
za HESTIA – NDC

.....
dobrovolník

Příloha: Mlčenlivost

MLČENLIVOST (součást smlouvy o dobrovolné činnosti)

Dobrovolník

Rodné číslo

Se zavazuje:

- 1) *Zachovávat úplnou mlčenlivost o všech informacích, se kterými přijde během své dobrovolnické činnosti do styku. Jde především o tyto informace:*
 - všechny informace týkající se klientů (jejich osobních údajů, zdravotního stavu, majetkových poměrů apod.),
 - informace získané ze supervizních a evaluačních setkání, především skutečnosti týkající se druhých dobrovolníků,
 - informace týkající se svěřených podkladů a právních dokumentů,
 - informace o účasti dalších dobrovolníků,
 - informace o spolupracujících organizacích apod.
- 2) *Neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o HESTIA – NDC bez dohody s ředitelkou centra, s výjimkou obecných informací o cílech organizace. V případě zájmu média odkázat na ředitelku HESTIA – NDC.*
- 3) *Chránit veškerou dokumentaci HESTIA – NDC před zneužitím.*

Bere na vědomí:

- 1) *Že je touto mlčenlivostí vázán vůči všem dalším organizacím a osobám. Výjimku tvoří situace, kdy je každému občanu uložena ze zákona oznamovací povinnost. V takovém případě je doporučena konzultace s koordinátorem nebo ředitelkou HESTIA – NDC.*
- 2) *Že mlčenlivost nezaniká ukončením smlouvy o dobrovolné činnosti, ani ukončením výkonu dobrovolné činnosti samotné.*
- 3) *Že pouze ředitelka HESTIA – NDC může rozhodnout o tom, která z informací může být uvolněna a komu poskytnuta (týká se například informací pro školení, supervizní semináře, diplomové práce apod., vždy je třeba dbát zvýšené ochrany klientů – používat pouze statistické údaje, bez osobních dat, změna pohlaví atd.).*
- 4) *Že porušení výše uvedených zásad může být důvodem k ukončení spolupráce dobrovolníka a HESTIA – NDC.*

V Praze dne

Podpis dobrovolníka